

VIHARNIK

Letnik XLIV – december 2019, št. 3
ISSN 1318-9484

Sinička, drobna ptička

Foto: Anton Doma

Iz vsebine:

Srečno 2020

Informacije z upravnega odbora

V spomin Marjanu Kurentu

Člani poročajo o opravljenih pohodih: Kurji vrh, Kraljevska špica, Grajska pot ob Kolpi, Zeleni vir-Skrad-Skradski vrh, Koča bratov Grego in Krniška glavica, 28. planinski tabor sekcije Tacen, Srednji Velebit-Dabarski kukovi, Topica, Dolina Drage

Naravovarstveni kotiček

Še pomnite, viharniki?

Minutka za poezijo

Prva številka glasila v tekočem letu izide **sredi meseca februarja** (gradivo za občni zbor), ostali dve številki pa **v prvi polovici junija in decembra**. Vaše prispevke za objavo pričakujemo do sredine meseca maja in novembra.

Uredila: Viktorija Grašič Bole, lektorirala: Ema Miklavič
Uredniški odbor: Nevenka Kanduc, Anton Doma

SREČNO 2020

Drage viharnice in viharniki!

Spet se bližamo novemu letu in čas je, da se ozremo nazaj, pregledamo opravljeno delo in poskušamo biti v naslednjem letu še boljši.

Naš glavni cilj so izleti in upam, da se vsak izmed nas z veseljem spominja vsaj nekaj tur, ki jih je opravil letos, naj bo to z društvom ali samostojno. Na društvu smo se trudili, da bi bili izleti čim boljši, žal pa je tu pomemben faktor tudi vreme.

V delo društva je bilo vloženega kar precej časa in truda in vsekakor gre zahvala za to vodnikom, upravnemu in nadzornemu odboru, urednici glasila Viki in vsem, ki prispevate svoje članke v glasilo. Brez vas, članov društva, pa društvo ne bi imelo nobenega smisla, zato gre glavna zahvala vam vsem, ki hodite na izlete in s tem sooblikujete dogajanje.

Pa tudi tisti, ki društvu samo plačate članarino in potem hodite samostojno po hribih, ravno tako prispevate k delu društva in tudi vam se zahvaljujem. Zahvala gre tudi računovodkinji, ki skrbi, da finančno vse poteka tako, kot mora. Ne smemo pa pozabiti naše Facebook strani, ki jo ureja Zvone, ki je na naše izlete privabila že mnogo ljudi.

Pred nami je novo leto, leto novih načrtov. V letu 2020 bomo po daljšem času spet imeli program, ki bo vezan na koledarsko leto in ne več od enega do drugega občnega zбора. Program je že narejen in upam, da bo vsak v njem našel nekaj zanimivih tur. Po nekaj letih bo ponovno v programu dvodnevni tečaj gibanja v gorah pozimi. Morda si poleg planinskih tur želite še kaj več? Morda tečaj gibanja po feratah? Vse želje posredujte vodnikom ali vodstvu in če se bo dalo, jih bomo uresničili.

Zelo primeren trenutek, da poveste svoje želje glede dela društva, je občni zbor, zato si želim, da bo udeležba čim bolj številčna. Prihajajoči občni zbor bo volilni in bo prinesel novo vodstvo društva.

V letu 2020 želim vsem članom varen korak v gorah, veliko lepih tur, lepih

razgledov, sonca, veselja in užitkov v gorah.

Naj bo leto 2020 za vse nas zdravo, srečno in uspešno in naj nam prinese obilo lepih skupnih trenutkov v gorah.

Predsednik PD Viharnik Gregor Rihar

Clip Art Library

MOČ VZPODBUDE

Povod za to, da v uvodnem delu tega glasila pišem o moči vzpodbude, je moj vzpon na Kraljevsko špico z viharniki. Podrobneje o tem vzponu pišem v rubriki Prispevki naših članov o izvedenih pohodih in izletih.

Na vrh Kraljevske špice sem se kljub temu, da sem večkrat hotela odnehati, zaradi vztrajne tovariške vzpodbude viharnikov le povzpela.

V življenju lahko dosežemo svoje cilje, če imamo močno voljo in ob sebi ljudi, ki nas spodbujajo, nam dajejo voljo in moč, da izkoristimo zadnje atome svojih moči in opravimo delo, ki smo ga začeli. Kako zelo pomembno je, da smo vztrajni pri doseganju svojih ciljev, da pustimo ob strani vse dvome in strahove in jih zamenjamo z močjo, samozaupanjem in pogumom.

Srečno 2020.

NE OSVAJAMO GORE, TEMVEČ OSVAJAMO SAME SEBE. Edmund Hillary

Urednica Viktorija Grašič Bole

INFORMACIJE Z UPRAVNEGA ODBORA

Na sejah upravnega odbora smo se še vedno morali ukvarjati s problematiko markacijske sekcije. Poleti je žal umrl vodja sekcije Marjan Kurent. Pomoč nam je ponudil pridružen član Mate Šanjug, ki ima licenco za markacista. Planinsko društvo, ki prevzema markacijsko pot, mora imeti dva markacista, zato bi morali izšolati vsaj še enega. Nagibamo s k temu, da pot na Javorniški preval prepustimo v upravljanje drugemu društvu. Razlog je tudi to, da gre za dokaj kratek odsek poti, ki ne pripelje na noben vrh ali do kake kočice, pogosto pa se tam izvaja sečnja, ki tudi poslabša razmere na poti. Dokončen sklep glede tega pa mora sprejeti občni zbor.

Pogovarjali smo se tudi o predlogu, da bi se pobratili s PD Križna gora. Zaradi zapletenih formalnosti glede tega smo se skupaj s predsednikom omenjenega društva dogovorili, da bomo sodelovali, vendar bo sodelovanje le neformalno.

Pogovarjali smo se tudi o možnosti, da bi lahko člani PD in kdorkoli bi želel preko elektronske pošte vsak teden prejemal aktualne informacije o izletih.

Zelo pomemben del naših aktivnosti je bilo tudi sprejetje programa izletov za leto 2020. Glede na to, da je bil program že v osnovi dobro pripravljen, na seji UO s tem nismo imeli veliko dela.

Ker je pred nami volilni občni zbor, smo se že začeli ukvarjati s sestavo novega upravnega odbora.

Poziv članom društva

Februarja 2020 je pred nami volilni občni zbor. Sedanjemu vodstvu poteče mandat in treba bo izvoliti nov upravni odbor, v katerem je 7 članov. Zato nujno rabimo kandidate za nov mandat upravnega odbora, predvsem za mesto predsednika/predsednice in načelnika/načelnice Naravovarstvene sekcije, iščemo tudi novega urednika/urednico glasila Viharnik. V kolikor bi bili pripravljeni sodelovati, to lahko sporočite kateremukoli članu

upravnega odbora ali pa na elektronski naslov info@pd-viharnik.si.

Predsednik PD Viharnik Gregor Rihar

V SPOMIN MARJANU KURENTU 1958-2019

Ko so mi rekli, naj napišem kaj o Marjanu, sem najprej začela brskati po slikah ... In saj veste, slike obudijo spomine..

Marjana sem prvič srečala, ko smo z družbo šli na Storžič skozi Žrelo. Veliko kasneje mi je povedal, da je takrat še imel težave z višino oziroma s prepadi. Da, to je taisti Marjan, ki ga večina pozna po tem, da je opustil pohodništvo in samo še plezal, hodil na najbolj zahtevne ferate, skratka, bolj je bilo prepadno, bolj je užival.

Lotil se je vsakega izziva, prehodil je Slovenijo po dolgem in počez, prehodil je Camino, se podal bosonog na Snežnik ter se udeležil teka na vrh Kristalne palače (20 nadstropij) ...

In hkrati je bil velik prijatelj. Znal je poslušati in pomagati. Ko se sedaj ozrem po svojem stanovanju, vidim njegov pečat, njegovo roko v kar precej kotičkih, ki jih je »porihtral.«

Najbolj mi bo pa ostal v spominu po kavi. Znal jo je skuhati takrat, ko si jo najbolj rabil, in takrat, ko si jo v steni najmanj pričakoval. Čeprav je odšel, včasih še vedno hodi z mano po hribih...

Anica Žmavc

PRISPEVKI NAŠIH ČLANOV O OPRAVLJENIH POHODIH IN IZLETIH

KURJI VRH 1762 m

1. 6. 2019

Zjutraj ob odhodu nismo vedeli kaj dosti o tem hribu. Jasno nam je bilo le izhodišče – jezero Jasna pri Kranjski Gori, višina (1762 m) in to, da bomo morali prehoditi 850 metrov višinske razlike.

Vodnik Grega je pot označil kot lahko in ni priznal definicije na hribi.net, ki pravi, da je pot zahtevna. Kakorkoli, če se odpravljate tja, pohodne palice so zelo koristne.

Pot se začne pri bistrem gorskem potoku s pitno vodo (vsaj tako upam), nadaljuje pa dokaj strmo po gozdu. Priznam, da me je na enem mestu prešinila senca dvoma: »Kako bom pa prišla dol?« Pot ni označena, morda smo zato srečali le enega pohodnika. Poleti je senca mogočnih dreves dobrodošla. Brez večjih težav (le nekaj malih) smo čez slabi dve uri stopili na rušje tik pod vrhom. Na vrhu pa nagrada – 360° razgleda na Martuljško skupino gora in Karavanke.

Ob vpisni skrinjici je na jasi dovolj prostora za počitek, druženje, sončenje, fotografiranje, okušanje dobrot iz svojega in sosedovega nahrbtnika...

Sestop brez večjih težav

Odhod z izhodišča nam je onemogočil dogodek Goni Poni, ki je zaprl cesto do Kranjske Gore. Za kakšno uro smo obtičali na lepem kraju zraven jezera. Prisiljeni smo bili poiskati pomoč in našli smo jo: v bližnjem hotelčku, kjer strežejo čudovito hladno pivo in okusno kavo. Lep dan in zabavna družba.

Alenka Brodnjak

KRALJEVSKA ŠPICA (1912 m)

6. 7. 2019

Dolgo sem premišljevala, ali naj se prijavim na pohod na Kraljevo špico. Višinska razlika 900 m (kar precej), sicer pa je pot opredeljena kot lahka. Odločitev je padla, ne smem zamuditi prelepih razgledov na Rabeljsko dolino. Grem pa bo, kar bo, in res je bilo zelo naporno zame.

Kraljevska špica, po italijansko Monte Re, je 1922 m visoka gora severozahodno od Rablja/Cave de Predil, čas hoje 5 ur, višinska razlika 900 m.

Z Gregorjem na čelu smo se prek Kranjske Gore odpeljali do Rablja na italijanski strani, pri cerkvi v Rablju peljali čez ozek montažni most in se peljali še malo navzgor po res slabi, bolje rečeno razdrapani cesti, kjer smo parkirali v bližini zapuščene rudniške zgradbe. Vsi smo odprli prtijažnike in se preobuvali. Ampak v enem izmed prtijažnikov so se skrivale dobrote za nas pohodnike. Le kateri prtijažnik bi to bil? Seveda, iz Metkinega in Tomovega prtijažnika je lepo zadišalo. O, kako nam je teknila dobra jabolčna pita pred vzponom! Hvala, Metka.

Začnemo vzpon in skozi gozd sledimo oznakam Monte Re, občasno se nam odprejo tudi razgledi na bližnjo okolico, vendar žal vidljivost ni bila najboljša. Pot je vedno bolj strma, neprijetno kamnita ter naporna za hojo, jaz pa vedno bolj sopiham, zaostajam in preišlujem, kaj če bi nehala in počakala na viharneke, da se vrnejo z vrha Kraljeve špice. O, to pa ne, pravijo moji pohodniki. Metka, Tomo, Dare, Zinka, Dušan so me vedno znova prepričali, da bom zmogla in naj nadaljujem pot. Dvakrat sem bila odločena, da je ne nadaljujem, vendar so me vedno znova vzpodbudili, da sem pot nadaljevala. Neverjetno, kakšno moč ima vzpodbudna beseda in kako

pomembo je v življenju, da imamo ob sebi ljudi, ki verjamejo v nas, nas spodbujajo in nam dajejo moč.

S Cilko sva bili predzadnji pohodnici, saj so za nama hodili in budno pazili na najine korake Tomo, Dule in Dare. Res lepo od vas, dragi viharneki.

Ko smo prišli iz gozda, se je strmina nekoliko umirila in po travnati poti smo prišli do Male Kraljevske špice (1510m), kjer stoji križ, in tam smo imeli kratek odmor za okrepčilo.

Gasilska na vrhu Kraljeve špice

Ampak do vrha Kraljeve špice moramo premagati še 400 m nadmorske višine. O, kaj če bi odnehala? Pa vendar ne. Počasi se spuščamo v gozd in spet se začne oster vzpon po kamniti strmini, ki ji ni videti konca. Ponekod si moramo pomagati z rokami. Z zadnjimi atomi moči in ob aplavzu ostalih planincev, ki so že bili na vrhu, se nazadnje tudi jaz vzpnem na vrh Kraljevske špice. Tam smo se odpočili, se okrepčali in uživali ob meglenem razgledu na zahodne Julijske Alpe. Na vrhu Kraljeve špice stoji krona in vpisna skrinjica.

Običajno mi spust v dolino ne dela težav in tudi tokrat sem brez problemov po strmem kamnitem terenu sledila ostalim pohodnikom. Med potjo pa smo imeli majhno nezgodo, saj je ena izmed pohodnic padla po kamenju in si potolkla obraz, bolel jo je vrat.

Viharniki ob vihniku

Kamnita pot zahteva stoprocentno osredotočenost na vsakem koraku.

Spuščamo se proti izhodišču

Ob povratku domov smo se ustavili ob Rabeljskem jezeru, si privoščili tople obroke, nekateri pa so se tudi okopali. Jezero je ledeniškega izvora in je mrzlo, obdaja ga lepa narava in prekrasna gorska kulisa. Rabeljsko jezero nosi poučno zgodbo v slovenski mitologiji.

Kjer se sedaj razprostira Rabeljsko jezero (dve uri od Trbiža peš), je bila nekoč lepa gorska kotanja, pokrita z lepimi polji in travniki. Sredi njih pa je stala prijazna vas z bogatimi prebivalci. Kakor je že navadno, da izgubijo ljudje, ki se jim predobro godi, usmiljenje do svojega bližnjega, tako je bilo tudi tukaj. Tudi Rabeljčani so postali trdi in neusmiljeni. Zastonj je trkal siromak na njihova vrata, namesto daru je prejel ubožec trde besede.

Nekega večera pride v to vas tuja žena, v naročju je nosila prelepo detece. Delala se je noč in uboga žena je premišljevala, kam bo šla počivat. Šla je od hiše do hiše in prosila za sebe in za črvička v naročju prenočišče. Toda povsod so zapirali pred njo vrata in povrh tega je morala preslišati marsikatero trdo besedo. Tako je obhodila vso vas in nazadnje je stala lačna in prezebljena na cesti. Vzdihnila je pri sebi: "Če sem že jaz zaslužila, da me gonijo od hiše, ne vem, kaj je zakrivilo moje ubogo detece, da ne morem najti prostora, kamor bi ga položila spat."

Že se je hotela uleči pod milim nebom k pokoju, kar zagleda na koncu vasi kočico na samem in se napoti k njej. Rahlo potrka, hišne duri se odpro in pred njo stoji sivolas starček. Komaj zagleda ubogo popotnico, ji že ponudi večerjo in prenočišče. Ponoči nastane strahovit vihar, med gromom se ulije nad dolino divja ploha, ki ni pojenjala do belega jutra. Ko se zarana starček zdrami, ne vidi nikjer več popotne žene z

otrokom, a tudi vasi ni bilo več videti. Okrog in okrog njegove kočje se je širila vodna gladina.

Rabeljsko jezero

Še danes stoji na majhnem otoku sredi Rabeljskega jezera kočja, kjer je bival starček, vse drugo je bog za kazen pokončal, prizanesel je le kočji usmiljenega moža.

Nauk zgodbe: vedno pomagaj, saj nikoli ne veš, kdaj boš pomoč potreboval tudi sam. In dobro bo vedno povrnjeno...

Bajke in pripovedke slovenskega ljudstva, Jakob Kelemina / besedilo in fotografija povzeto z internetnih strani.

Viktorija Grašič Bole

KOČA BRATOV GREGO 1389 m IN KRNIŠKA GLAVICA 1889 m

Višinska razlika 885 m

Zborni mesto: 20.7. 2019 Hala Tivoli ob 7. uri

Vodnik: Borut Vukovič

V Programu planinskih izletov in planinskih pohodov je pisalo:

Iz doline Zajezerja se bomo v slabi uri povzpeli do Koče bratov Grego, še uro in pol pa bo hoje do vrha. Že od kočje se ponujajo izredni pogledi. Nad kočjo se kot zid dviga severna stena Montaža, na drugi strani pa so Višarje in Kamniti lovec, še bliže pa sta Špik Hude police in Veliki Nabojs, sami vrhovi, ki smo jih viharniki že obiskali.

Vračali se bomo po isti poti, zato bo možno iti samo do kočje in se od tam sprehoditi do bližnjega prevala Rudni vrh, kjer se pot prevesi v dolino Dunje.

Spoznamo kraje, ki jih je močno občudoval Julius Kugy.

Viharnica sem šele nekaj mesecev, nobenega od teh krajev in vrhov nisem poznala. V rani mladosti sem oblezla nekaj kamniško-savinjskih vrhov, potem pa dolgo dolgo časa nisem bila višje kot na Šmarni gori. In sem se prijavila.

Potem sem se zagrizla v Wikidepijo, zemljevide, članke PZS in pohodnikov o teh krajih in ljudeh in nestrno pričakovala pohod. In bil je pohod in doživetje, kakršnega še nisem doživela.

Bilo je čudovito jasno in sveže zgodnje poletno jutro. »Ajde, greva,« so klasika mojega soproga, ko kam greva, in sva se zapeljala do Tivolija.

Zbralo se nas je 22, ravno prav za mali avtobus. Že pred odhodom je bilo razpoloženje vseh izvrstno, vodnik Borut nasmejan in dobre volje kot vedno. Tudi potovanje z busom je bilo doživetje, nihče ni dremal, občudovali smo modro nebo, cvetoče gorenjske travnike in mogočne vršace okoli nas.

Slikovita cesta nas je vodila preko Rateč, Trbiža, skozi Ovčjo vas do našega izhodišča - doline Zajezerja, ki je eden najhladnejših kotičkov v Julijcih. Za nekoga, ki je tu prvič, je bil občutek ob pogledu, ko smo zapustili avtobus, neopisljiv. Ponovno se zaveš mogočnosti narave in svoje oz. naše majhnosti.

Pogled z našega izhodišča

Še zadnje priprave na pohod

Prvi naš cilj je bila Koča bratov Grego. To je planinska postojanka in izhodišče za zelo zahtevne poti na Montaž in manj zahtevne na Poldnašnjo špico, Dve špici in Krniško glavico. Zgrajena je bila leta 1927 in imenovana po italijanskem vojaku iz 1. svetovne vojne

Zagrizli smo v zmerno strmo gozdno pot.

Lepo se je bilo vzpenjati v še hladnem gozdu. Med smrekami se je že čutilo, da bo sonce tudi tu neizprosno. Med hojo smo postopoma odlagali odvečna oblačila. Srečevali smo planince, ki so nas pozdravljali v več jezikih. Ob tem sem se spomnila, da v tej deželi Furlaniji - Julijski krajini prebivalstvo poleg uradnega italijanskega jezika govori vsaj še enega od

treh uradno priznanih manjšinskih jezikov, ki so furlanščina, slovenščina in nemščina. Do kočje smo hodili 45 minut in naredili 385 m višinske razlike. Borut ni mogel verjeti, da smo bili tako hitri, predviden čas hoje do kočje je namreč cela ura.

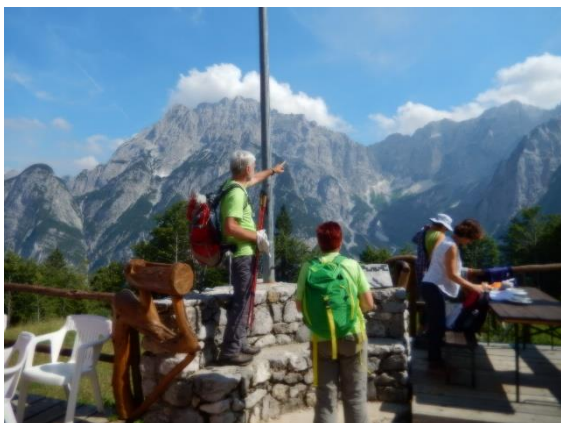
Zadovoljni viharniki pred Kočo bratov Grego 1389 m, v ozadju Montaž 2753 m.

Na terasi lepo urejenega doma smo pogasili žejo, malo pomalicali in občudovali planine in razglede okoli nas.

Montaž se nam je odkrival v vsej svoji veličini, vsake toliko je snel kapico iz oblakov in sijal. Beseda je nanesla na Juliusa Kugyja, ki je Julijcem posvetil večino svojega življenja. Iskal je nove dostope in smeri, predvsem v Julijcih, Montaž je osvojil dvaintridesetkrat in po njem imamo danes tudi na Montažu njegovo steno. Po duši je bil planinec, ki je z neizmerno ljubeznijo z globokim slogom in vsebino opisoval slovenske gore in ljudi.

Miha Potočnik je leta 1953 o njem zapisal: »Nihče pred Kugyjem in nihče za njim še ni napisal kaj tako prisrčnega, nihče ni zmozel tolikšne vneme in navdušene gorečnosti, nihče toliko barv v besedi kot ta čudovit in razkošno besedni Jakopič našega gorskega sveta in njegovih ljudi.«

Spoznajmo domovino in svet.

Po počitku smo se ločili v dve skupini. Tista bolj adrenalinska jo je z Borutom mahnila proti Krniški glavici, druga pa proti bližnjemu prevalu Rudni vrh.

Smerokaz nad kočo

Šla sem s prvo skupino, namenjeno na vrh Krniške glavice. Sprva zložna pot mimo

smerokaza in jezera s kačjimi pastirji se je kmalu prevesila v strmo, kamnito in kondicijsko zahtevno. Nismo kaj dosti govorili, na trenutke smo lovili sapo in planirali korake pred seboj.

Italijanske utrdbe iz 1. svetovne vojne

Pot proti vrhu nas je vodila mimo ostankov bitk iz 1. svetovne vojne. Ta vojna se je od ostalih prejšnjih razlikovala tudi po tem, da so bitke zaradi razvoja alpinizma potekale tudi po gorskih vrhovih. Takoj ko so vojaki zasedli hrib, so morali urediti položaje in opazovalnice, da so lahko izkoristili prednosti osvobojenega območja. Krniško glavico so italijanski vojaki zasedli poleti 1915.

Počitek malo pod vrhom

Še nekaj korakov in smo bili na vrhu. Posedli smo, si oddahnili, popili skoraj vso vodo, ki smo jo imeli s seboj. Bili smo na 1889 m, a sonce je žgalo, kot da smo ob morju.

Gledala sem, da si zapomnim, slikala, če slučajno pozabim, na zalogo globoko vdihovala najčistejši gorski zrak.

Viharniki na Krniški glavici, 1889 m

Iskala sem kak mali kamenček za spomin in naletela na neoluščeni mandelj. In vzkliknila: »Mandelj!!«

Zaslišala sem Boruta, ki je dejal:

»Tokrat potrkam Damjan ti na zid,
Tokrat bom mandeljnov in življenja sit.«

Nisem se spomnila, od kod ti verzi. Kasneje mi je Borut povedal, da so to zaključni verzi Josipa Murna: Topol samujoč. Ja, tu gori ima tudi poezija svoje mesto, saj si sredi nje.

Sestop z vrha

V dolino smo se vračali vsak s svojim mirom, mislimi in vtisi. Enotni smo si bili, da je vrh Krniške glavice in razgledi z njega nepozabno doživetje. Nekdo je v nekem forumu zapisal: »Če še niste tavalili po teh koncih, pojdite. Če nimate radi gora, jih boste vzljubili, če jih marate, se boste tja vedno vračali.« Borut, hvala.

Julija Prebil Radovanović

GRAJSKA POT OB KOLPI naravovarstveni izlet 17. 8. 2019

Helena, ki je bila vodnica potepanja ob Kolpi, je v napovedi programa za leto 2019 napisala, da bo izlet 'Grajska pot ob Kolpi', ki je bil predviden za soboto, 13. 7. 2019, v primeru dežja preložila. In res je bilo tako. Na izlet smo se odpravili en mesec kasneje, na lep sončen dan, v soboto, 17. 8. 2019.

Opis izleta je obetal, da se ga lahko udeleži vsak, ki rad hodi brez »hude« kondicije. Za poln velik avtobus se nas je zbralo zjutraj pred halo Tivoli, pa še Živino psičko smo imeli s seboj. Helena nam je v avtobusu predstavila pot, povedala veliko o beguncih,

ki so danes in so bili stoletja nazaj redni »gostje« in tudi prebivalci krajev ob Kolpi. Imeli so, oziroma še imajo svoje srbske vasi in pravoslavne cerkve in živijo svoje dokaj izolirano življenje, čeprav se je danes že delno začela asimilacija z ostalimi prebivalci v okolici.

Zanimivosti v zvezi z izdelovanjem belokranjskih pisanic nam je v avtobusu predstavila Nevenka, ki vsako leto izdela ogromno belokranjskih pisanic. Belokranjskih pirhov, ki so doma v Adlešičih, ne barvajo, ampak nanje pišejo, zato se tudi imenujejo pisanice. Adlešičke pisanice so vpisane v register žive kulturne dediščine.

Šokčev dvor v Žuničih

Po dveinpolurni vožnji in vmesnem postanku za kavo smo se pripeljali pred Šokčev dvor v Žuničih, ki je obnovljen značilen kmečki dom obkolpske pokrajine in je zavarovan kulturni spomenik v Krajinskem parku Kolpa. V restavrirani hiši je urejena kmečka sobica, kjer si obiskovalci lahko ogledajo starinsko pohištvo, otroško zibelko, stara kmečka oblačila, domače platno itd. Drugi prostor je urejen v jedilnico s staro krušno pečjo.

Čakamo na ogled Šokčevega dvora

Ko smo čakali na ogled Šokčevega dvora, nas je v dobro voljo spravilo sonce, ki je tako prijazno sijalo, da smo bili vsi dobre volje in klepetali med seboj in z mimoidočimi vaščani. Tudi Živina psička,

prava mestna dama, ki je bila z nami, se je sprehajala in bila zelo zadržana do vaških kužkov.

Zanimiva predstavitev dela in življenja včasih

Za nas pa je bila še posebej zanimiva predstavitev Krajinskega parka Kolpa in življenja domačinov nekoč, ki so nam ga na zelo zanimiv in prijeten način predstavili zaposleni v Krajinskem parku Kolpa. S šilcem žganja in pogačo so nas sprejeli in nam v avtentičnih oblačilih, na starih orodjih in v narečnem jeziku zelo imenitno predstavili običaje in delo v njihovih krajih: prejo lanu, volne in konoplje ter današnje življenje v krajinskem parku. Animatorja sta v rokah vihtela brezovo metlo in Marko se je spomnil, da jo mora nujno kupiti. In ni ostal praznih rok. Pred odhodom po grajski pohodni poti je priteknel ves vesel iz vasi z brezovo metlo v roki.

Znotraj Krajinskega parka Kolpa je 23 vasi. Zaradi ohranjanja biotske raznovrstnosti pospešujejo pozno košnjo trav. Znotraj parka Kolpa je 42 kulturnih spomenikov. Del Krajinskega parka Kolpa je tudi edini strogo naravni rezervat v Sloveniji — edinstvena Hrastova loza (loza = gozd), ki pa je v resnici bukov gozd, v katerem med drugim gnezdi največja slovenska kolonija sivih čapelj.

Obkolpska grajska pešpot poteka po enem najlepših predelov Krajinskega parka Kolpa. Obiskovalec se na poti po zavarovanem območju sreča tako s številnimi naravnimi znamenitostmi kakor tudi s kulturnimi spomeniki. Pešpot se prične v Žuničih in konča v Dragoših (lahko pa tudi obratno). Pot je nezahtevna brez večjih vzponov, v poletnih mesecih nudi senco, v času posebno visokih vod pa pot ni v celoti prehodna. (spletna stran belakrajina.si).

Pot ob Kolpi res ni bila zahtevna, počasi smo hodili, si ogledovali mirno Kolpo, kanuje, ki so se prevračali v nizki vodi, tu pa tam med potjo odvržena oblačila beguncev, ki ilegalno prestopajo naše meje.

Helena nam je predstavila tudi invazivne rastline, ki rastejo ob Kolpi

Kolpa, mirna reka

Veliko invazivnih rastlin raste ob Kolpi in moram reči, da so nekatere prav lepe. Spoznali smo tri invazivne rastline: deljenolistno rudbekijo, njena domovina je Severna Amerika, žlezasto nedotiko, prihaja iz Himalaje, in kanadsko rozgo.

V kampu Janković smo imeli malo daljši odmor za kosilo in kopanje.

Nekateri so čas res izkoristili za oboje, večina pa se nas je mastila z jagenjčkom v obari in uživala ob namakanju nog v Kolpi.

V kratkem počitku ob Kolpi smo zvedeli veliko zanimivega. Alenka, dobra poznavalka metuljev, nam je veliko povedala o njih, zraven prebrala pa še par pesmic, ki jih je o metuljih sama napisala. Helena nam je izdala recept za naravno viagro. Kako poučen izlet!

Recept za naravno viagro: posuši semena kopriv (2 dcl) in jih daj v pol litra terana, pusti tri tedne stati v senci, potem pa precedi in daj v hladilnik. Vsako jutro popij pol dcl poživila, ki vzpodbuja moške hormone. Lahko pa semena kopriv popražiš in daš na solato.

Pot smo nadaljevali proti domačiji Kuzma v Podbrežju. Helena nam je povedala, da se je z odgovornimi za vzdrževanje poti ob Kolpi dogovorila, da so pokosili travo na poti proti Podbrežju, tako da smo mi lahko neovirano hodili.

Prišli smo na domačijo Kuzma, kjer imajo delujoči mlin in veliko prostora za zabave, šotorišče, prostor za avtodome in možnost izposoje čolnov, saj mimo domačije teče Kolpa

Na domačiji Kuzma

Gospodar nam je predstavil delovanje mlina. Vstopnina za ogled mlina je bila cenejša, kot je predvidevala Helena, tako da smo se vsi veselili nenadejanega sladoleada. »Ste kot šolarčki na izletu,« je bila navdušena Helena, ko je gledala, kako vneto vsi ližemo sladolead. Povzpeli smo se še na vzpetino, kjer stoji grad Podbrežje, in že so nas kolesa odpeljala tja, od koder smo prišli.

Hvala, Helena, za poučen in zabaven izlet.

Foto: Viktorija Grašič Bole, Ljuba Prezelj
Viktorija Grašič Bole

ZELENI VIR (302 m)-SKRAD- SKRADSKI VRH (1043 m)

31.8.2019

V soboto, 31. 8. 2019, smo se ob 6.30 dobili na parkirišču Dolgi most. Vodnik Štefan Rojina je organiziral zanimiv izlet v hrvaški Gorski kotar. Namen izleta je bil, da si ogledamo enega najlepših hrvaških kanjonov, in sicer Vražji prolaz (Hudičev prehod), skupaj z ostalimi zanimivostmi, kot so podzemno jezero Zeleni vir, 70-metrski slap, Muževa hišica itd.

Bilo nas je 21 udeležencev. Ker naš je bilo preveč za manjši avtobus, je Štefan 3 izletnice peljal še s svojim osebnim avtom, mene pa je zaprosil, da v avtobusu sedem na standardni sedež vodnika in namesto njega rečem kako besedo.

Pot nas je vodila po kočevski cesti od Škofljice mimo Turjaka, Velikih Lašč in Ribnice do Kočevja. Do sem smo porabili cca 1 uro. V bližini Kočevja smo hoteli iti v bližnji lovski dom na jutranjo kavico in WC, a je bil lovski dom v tako zgodnjih urah še zaprt. Zato smo pot nadaljevali do mejnega

prehoda Brod na Kolpi, do koder smo potrebovali še dodatno uro.

Spotoma sem udeležencem razložil, kam vse gremo in kaj bomo videli v Vražjem prolazu, povedal pa tudi kako lokalno zanimivost, kot npr. Kočevsko jezero, ki je nastalo zaradi posedanja nekdanjega rudnika. V neposredni bližini so tudi zanimive Željske jame. V Kočevski Reki, ki je bila nekdanj zaprto območje, si je možno ogledati novo nastalo jezero, ki je nastalo s pregraditvijo lokalnega vodotoka. Nad Kočevjem se dviguje Fridrihštajn, nekdanji grad Fridriha, potomca Celjskih grofov. Vsi poznamo žalostno zgodbo neuslišane ljubezni med Fridrihom in Veroniko Deseniško.

V Kočevju je tudi lokalna zanimivost: lokal, kjer se začne pot na Fridrihštajn, je v celoti posvečen jugonostalgiji. Je poln Titovih slik, kipov in ostalih simbolov nekdanje skupne Juge.

Med vožnjo sem udeležencem povedal o petih tibetanskih vajah, ki poživljajo in obnavljajo pravilne energetske vrtince preko sedmih čakr. Če se vsi trije vrtinci vrtijo enakomerno v isto smer, potem je človek zdrav. Sicer pa nastopijo razne bolezni, človek se pa tudi hitreje stara. Prikaz konkretnih vaj pa sem obljubil na samem izletu.

Od Kočevja do mejnega prehoda Brod na Kolpi smo videli še grad Kostel, ob cesti pa še en slap in polnilnico Costella.

Na drugi strani mejnega prehoda so nas v Petrini na hrvaški strani pričakali vodnik Jože, Metka in Tomo. Pavzo smo izkoristili za jutranjo kavico, obvezni WC, nekateri pa so v bližini našli odprto pekarno in se založili s pečenimi dobrotami. V neposredni bližini bifeja je tudi obnovljeni dvorec bivših plemičev, ki je sedaj preurejen v muzej.

Nedaleč stran smo z glavne ceste Petrina – Delnice po nekaj kilometrih prečkali reko Kupico in zavili na lokalno cesto proti naselju Ložac. Peljali smo se ob potoku Curak. Ta ima, kakor ugotavlja Aleksandra Rekar v Slovarčku popačenk in zmerljivk, ime po penisu, ki se mu v ljudskem besednjaku očitno niso izogibali. Ob imenovanju tega potoka Curak se je ves avtobus hudomušno nasmehnil.

Dostop do Zelenega vira je preprost, saj se je – potem ko takoj po Brodu na Kolpi sledimo smerokazom in zavijemo na levo z glavne ceste – mogoče po asfaltu pripeljati vse do parkirišča Zeleni vir. Ali pa, kot v našem primeru, se nismo peljali do Zelenega vira, ampak smo že prej zavili na makadamsko pot, ki nas je pripeljala do neoznačenega parkirišča ob potoku Curak.

Takoj ko smo izstopili iz avtobusa, nas je objela bogata narava Gorskega kotarja, zaradi katere je te kraje lepo obiskati: neverjetna radoživa spokojnost tukajšnjih gozdov, milijoni odtenkov zelene, svežina, ki jo še poudarja potok, ki spreminja svojo barvo iz zanimive modre v smaragdno zeleno in obratno. Nekdo je ob tem rekel: »Podoba raja.« Od parkirišča pa do izhodišča Zeleni vir (planinske kočice) smo imeli kakšne pol ure nežne hoje.

Ko so leta 1884 prvič omenili Vražji prolaz, so zapisali, da je namenjen le najbolj pogumnim izletnikom. Danes pogum ni potreben, le strahu pred višino človek ne sme imeti, ko hodi po urejeni poti po kanjonu, ki je le tuintam opremljena z jekleno vrvjo. Sprehod po strmih kanjonu ni primeren le za odrasle, ampak tudi za otroke, ki znajo upoštevati pravila. Ozki kanjon, skozi katerega se že tisočletja prebija potok Jasle, ima urejeno pot, po najbolj strmih in ozkih predelih, kjer se širina kanjona zoži na vsega dva metra, pa peljejo tudi kovinske stopnice.

Kratek sprehod po gozdu je odličen uvod v spoznavanje Zelenega vira. Območje pod skupnim imenom skriva nekaj zanimivosti: Vražji prolaz, Muževno hišico (Moževo hišico) in Zeleni vir (Zeleni izvir). Da je območje naravna posebnost (izjemna lepota in geološka vrednost), so ugotovili že leta 1962, ko so okoli 200 hektarov veliko območje razglasili za poseben geomorfološki rezervat. Od leta 2011 ima status zaščitene krajine. Spada pod občino Skrad in leži na nadmorski višini od 302 do 649 metrov.

Na spletnih straneh Turistične skupnosti Skrad je tudi zapisano: »Posebna zanimivost rezervata je bogata gozdna vegetacija, ki prekriva celotno območje in zaradi katere je ta biser goranskega predela Primorsko-goranske županije poznan tudi zunaj meja Hrvaške«.

Kot že rečeno, je bila naša izhodiščna točka za ogled zanimivosti Zelenega vira planinska kočica, ki je odprta le med konci tedna. Planinska kočica je postavljena na krasni livadi ob potoku na drugi strani asfaltne parkirišča in leži na vsega 230 metrih nadmorske višine.

Planinska kočica je izhodiščna točka za različne ture.

Na razpotju poti smo na blagajni za obisk rezervata kupili karte, ki so stale 25 kun na osebo oziroma dobre tri evre. Iz te točke so mogoče tri smeri potepanja. Najdaljša je tri do štiri ure dolga krožna pot do mesta Skrad in nazaj, krajši pa levo do slapu in nazaj ali pa desno skozi atraktivni Vražji prolaz in do Muževne hišice.

Nahaja se na naravni razširitvi globoko na koncu kanjona, kjer se stekajo potoki Jasle iz Vražjega prolaza in Iševnica iz Zelenega vira. Planinska kočica je lepa zidana enonadstropna hiša, stalno odprta, v letni sezoni z mizami in klopmi na terasi.

Na drugi strani potoka Zeleni vir je Munjara, manjša hidroelektrarna (MHe), ki jo je leta 1921 po prvi svetovni vojni na potoku Zeleni vir zgradil gradbeni podjetnik Josip Lončarič. Kot lovec je odkril malo znan in neprehoden predel Gorskega kotarja, kjer je bila moč vode neverjetno velika. Kljub številnim preparkam je v Zelenem viru postavil drugo hidroelektrarno na Hrvaškem in prvo hidroelektrarno v Gorskem kotarju, ki je z električno energijo preskrbovala celotni Gorski kotar. Že naslednjega leta je MHe začela obratovati. Mala hidroelektrarna deluje še danes. Po 97 letih je še vedno v uporabi in je spomenik tehnične kulture. uporabi in je spomenik tehnične kulture. Originalni stroji se še vedno uporabljajo za proizvodnjo elektrike.

Zaradi Munjare je družina Mihelčič lahko postavila Popovičev mlin, ki je začel leta 1925 sredi Delnic delovati na elektriko. To zanimivo tehniško dediščino si je mogoče ogledati ob predhodni najavi.

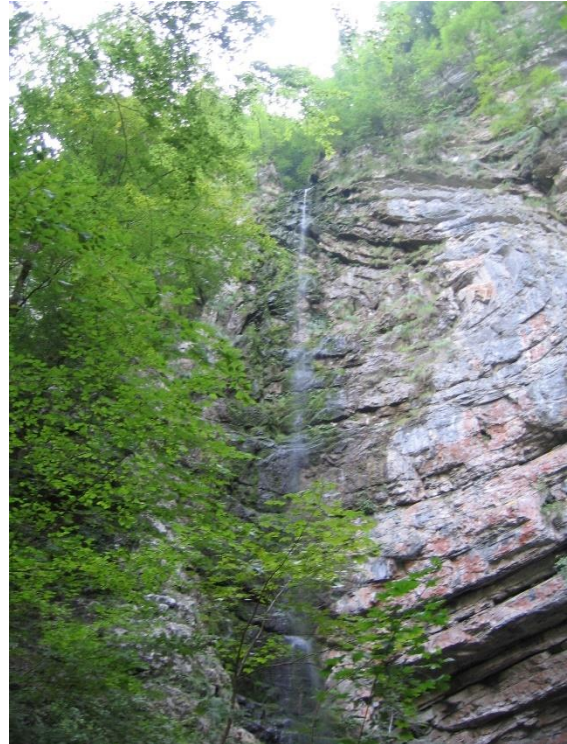
Munjara

Mimo Munjare – tako hidroelektrarno okoliški prebivalci imenujejo še danes – pelje pot do Zelenega vira oziroma do izvira na višini 345 metrov nadmorske višine. Na enem mestu je vrsta posebnosti: najprej sedemdeset metrov dih jemajoča visoka stena, ki predstavlja zanimiv geološki fenomen in je sestavljena iz mezozojskih sedimentov. Z vrha stene se spuščata dva potočka. Prvi hitro izgine v useku, a drugi grmi navzdol v obliki slapa, ki pada pred ogromno jamo z jezercem in se izliva v potok Curak, ki tukaj izvira. Slap ob suši pada v mavričnih kapljicah, spet drugič, po dežju, pa pada v mogočnem, že kar grozljivo mogočnem slapu. Voda dobesedno poleti v globino na robu masivnega skalovja, ki so ga sile narave oblikovale v zanimive plasti oziroma pasove, obenem pa je narava oblikovala lok, pod katerim se skriva jama, ki ima kakšnih trideset metrov visok portal.

V jami je pravi Zeleni vir, jezero smaragdno zelene barve, ki je dalo ime območju. V jezeru je kristalno bistra in mirna voda Izvir – Zeleni vir, je na dnu jame in se ga skoraj ne opazi. Ob visokih vodah preobilje vode buhti v velikih mehurjih, kot da bi voda vrela, sicer pa na predelu, kjer je izvir, vidimo manjše mehurčke. Čeprav je na izviru Zelenega vira videti neverjetne moči in zafrkantsko igrivost narave, ne manjka človekovega

vpliva: jezero je zajezeno z betonsko pregrado, voda pa je speljana v podzemni kanal, ki poganja malo hidroelektrarno Munjaro nekaj sto metrov nižje. Oba vodna

vira, voda iz slapa Curak in jamskega izvira, skupaj tvorita rečico Iševnico.

Sedemdeset metrov visok slap je ob zanimivi geološki strukturi.

Žal smo slap videli v sušnem obdobju, ko bi se mu lahko reklo bolj pršivec kot pa slap. Ob poti do slapa in dalje proti Skradu je polno obvestilnih tabel za učne naravoslovne poti.

Do Skrada smo od planinskega doma skupaj hodili okoli dve uri. Skrad leži na 700 m nmv in je planinsko turistično mesto ob strmem Skradskem vrhu. Zaradi ugodne klime in svežine v letnih mesecih je Skrad poznan kot staro klimatsko planinsko mesto za okrevanje. Na skradski železniški postaji je zanimiva stara planinska karta okolice iz začetka 20. stoletja, kar pa žal nismo videli.

Prečkali smo progo in se skozi kraj mimo cerkve Antona Padovanskega povzpeli do izvira reke Dobre. Štefan nas je v hecu večkrat opozoril, čeprav ji je ime Dobra, voda dejansko ni dobra in da ni za pitje. Ob izviru je tudi opozorilna tabla, da voda ni za pitje. Smo pa opazili, da je od izvira potegnjena alkatena cev, in smo se šalili, da je voda za živino pa le dobra.

Tu smo si privoščili krajšo pavzo z malico.

Po koncu malice sem iz nahrbtnika vzela vojaško cerado in jo razgrnila po travnati ravnici pred izvirom. Kot sem obljubil v avtobusu, sem na ceradi praktično pokazal pet tibetanskih vaj. Kar nekaj pohodnikov je bilo s tem že seznanjenih, eni tudi vadijo, eni pa so že nehali. Na koncu nam je Mara pokazala nekaj vaj iz joge in tudi z njimi lahko ostaneš vitalen. Jaz sem se zelo čudil njeni vitalnosti in zmogljivosti. Šele kasneje sem izvedel, da ima Mara 82 let in že 40 let trenira jogo in se ves čas ukvarja s športom. Kasneje sem ji čestital in ji rekel, bom kar zadovoljen, če bom jaz tako vitalen kot ona, ko bom v njenih letih.

13 se nas je potem ojunalo in povzpeli smo se še na Skradski vrh (1043 m), ki se dviga nad Skradom kot osamljen, z vseh strani gozdat in kar strm hrib. Do tja smo potrebovali eno uro.

Na vrhu je lepa travnata ravan, na kateri je kapela Marijinega Vnebohoda in polno klopi za razne prireditve. Ob vhodu v kapelo je tudi manjši zvonec, na katerega smo nekateri pozvonili in si kaj skritega zaželeli. V neposredni bližini je tudi planinsko zavetišče z nekaj skupinskimi ležišči. Geodetski znak vrha in kovinski žig se nahajata na robu livade.

Za povratek nazaj do Skrada smo porabili še nadaljnjo uro. Tu smo si v hladni senci v najbližjem bifeju zasluženo privoščili hladno točeno lokalno pivo.

Razgledišče

Medtem ko so ostali pohodniki, ki se niso povzpeli na Skradski vrh, že sestopali v kanjon Vražji prolaz, je nas trinajsterico ta pot še čakala.

Me potjo v kanjon je ena od pohodnic imela težave s kolenom, zato ji je vodič Jože pomagal pri sestopanju. Najlažje oz. najmanj boleče je bilo, če je ona hodila 'rikverc', Jože pa jo je držal za roke in jo vodil. Jaz pa sem ji nesel nahrbtnik in bil na tak način vsaj malo v pomoč.

Na koncu Vražjega prolaza (pardon, mi ki smo sestopali s Skrada, na začetku Vražjega prolaza) se 14 metrov nad potokom Jasle nahaja odprtina v steni. To je vhod v jamo Muževa hišica. Dolga je dvesto metrov, na njenem koncu se nahaja dvorana z jezercem. Razni avtorji navajajo, da so v njej najdeni ostanki starih posod (keramike iz srednjega veka) ter nekaj čolnov. Predpostavlja se, da so se prebivalci Skrada in okolice ravno tu skrivali pred napadi Turkov. Takrat naj bi nastalo tudi ime jame oziroma naj bi jo poimenovali po možu, ki je vodil te ljudi. Druga razlaga pa pravi, da je v Vražjem prolazu živel Možak, človeček, ki se je izogibal ljudem. Bil je dobri gozdni duh, ki je ljudem pomagal in se je zato, da ga ne bi našli, spreminjal v veje ali korenine.

Ko je v začetku 20. stoletja dr. August Langhofer s sodelavci raziskoval jamo Muževa hišica, je v njej našel redek primer naše favne, človeško ribico. Med drugim tu prezimujejo strogo zaščitene vrste netopirjev podkovnjakov, ki se jih pri

obiskih jame ne sme vznemirjati.

Jama Muževa hišica

Na koncu nas je čakal še čudovit sprehod skozi sam kanjon. Vražji prolaz je, kot že rečeno, eden najlepših kanjonov v Gorskem kotarju, »poln divje romantike«. Poznavalci pravijo, da je pomembno, ali to območje obiščemo po večjem dežju, ko je kanjon poln hitre, mogočne in glasne vode, ali pa med sušo, ko se po ozkem in strmem prehodu pretaka le malo planinskega potoka Jasle.

Čeprav se v literaturi in službenih dokumentih pogosto piše književno pravilno ime vražji, je med prebivalci tega kraja že stoletja priljubljen izraz Vražji prolaz.

Kanjon je dolg okoli 800 metrov. Na nekaterih mestih je širok samo dva metra. Je posledica delovanja vode, ki je tisočletja izjedala kamen in si izkrčila to neobičajno pot. Skozi kanjon teče potok Jasle, kar je dalo ime tudi celemu bližnjemu gozdnemu kompleksu.

A visoke stene, tudi do sto metrov, ponujajo pravo lagodje v hudi poletni vročini, saj je ozek prehod večinoma v senci in je nad obiskovalci večinoma le ozek pas neba. Po potki ali po stopnicah, ki so vsekane v živo steno in peljejo tik ob strmini, pridemo do umetno postavljenih kovinskih mostičkov in stopnic, pod katerimi se peni potok. Skozi to bučno stihijo – in kjer je kljub človekovemu posegu jasno, kako velika je moč narave – se počasi prebijamo skozi kanjon proti planinskemu domu. Fotoaparati kar naprej škloca, človeku pa kar diha zastane ob teh stvaritvah narave.

Čeprav v kanjonu zaradi sušnega obdobja ni bilo vode, smo silovitost narave vseeno občutili, saj je bilo po dnu soteske polno naplavljenih debel.

Vražji prolaz je eden najlepših kanjonov v Gorskem kotarju.

Cela soteska je v globoki senci, le vrhovi sten so obsijani s soncem. Z robov skalnih previsov se spuščajo nizi potočkov, ki ob izjemno hladnih zimah zaledenijo in ustvarjajo posebno lepe ledene slapove.

V svojem ozkem prostoru se žuborenje vode pretvarja v oglušujoč šum. Če je zima bogata s snegom, je kanjon pogosto neprehoden, ker se velike količine snega posipajo s hribov na pešpot, ki jo je v takih pogojih nemogoče najti pod snežnim pregrinjalom.

V vlažnih stenah raste tudi posebna flora. Tu rastejo redka planinska žužkojeda rastlina alpska tustica (rosika-Pinguicula alpina), beli zvjezdan (Aster bellidiastrum) ter številne ostale vrste cvetnic, praproti in razne vrste mahov, prilagojenih zasenčenim in vlažnim mestom. Vse to je verjetno posledica oz. ostanek nekdanjih hladnejših obdobj, oziroma svojevrsten ledenodobni relik. V potoku in okoli njega se zadržuje favna čistih voda, med drugim tudi belouške. Končno smo prispeli do planinske kočice. Sledil je še krajši sprehod do samega parkirišča, kje nas je čakal avtobus.

Nazaj grede smo se ob šestih ustavili v dobri domači gostilni Pri Lipi v Pleščah na hrvaški strani, kje smo spet nekaj dobrega popapcali. Pred glavno jedjo pa nas je naša zlata Metka presenetila z doma narejenim jabolčnim štrudlom, za kar se ji ob tej priliki zelo iskreno zahvaljujem. Vračali smo se po panoramski cesti Strma reber na nadmorski višini 993 m. V Ljubljano smo prispeli okoli 22.30. To je bil spet tak izlet, ki še ga bomo še dolgo spominjali. Hvala Štefanu in Jožkotu, ki je dal predlog za ta izlet.

Tomaž Štembal – Štembi

28. PLANINSKI TABOR SEKCIJE TACEN

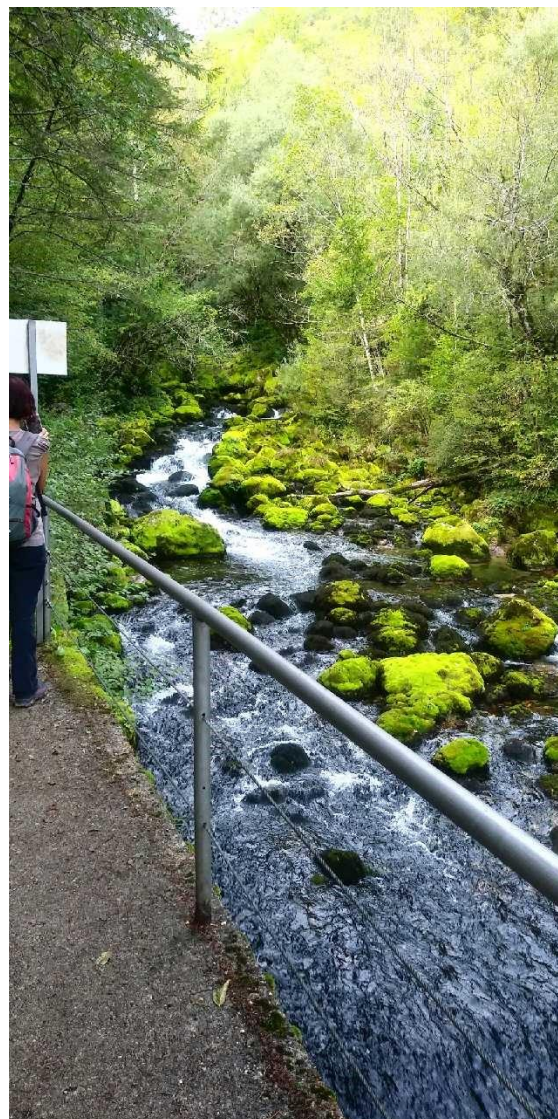
BOVEC 4. 9. – 9. 9. 2019

PRED ZAČETKOM: »Sreča je opoteča!« Lani smo mečkali z organizacijo tabora in tik pred zdajci brez težav dobili tri apartmaje za 15 oseb v neki hiši v Bovcu v top terminu, prvi polovici avgusta. Letos nismo imele takšne sreče: nikjer v Bovcu in okolici ni bilo prostora za tolikšno skupino. Posledica: premik v september, kar je vsaj štirim onemogočilo udeležbo, žal!

ZBOR: na štrudlu in še marsičem pri Joži in Urški v Guncljah, ob osmih, kot običajno; devet prijavljenih udeležencev tabora, Aleš pa zraven le kot štrudlar, saj letos ni pohodnik. Po zaužitju ponujenih dobrot smo se s tremi avtomobili in veliko preveč prtljage odpeljali čez Gorenjsko na Primorsko: Gorenja vas-Sovodenj-Otalež-Gorenja Trebuša. Dinamična in ogledna vožnja.

**KRTOVŠČE V GORENJI TREBUŠI 250 m
- PRŠJAK S SLAPOVI V SOPOTI 370 m
in nazaj (višina 140 m, čas 4 ure in pol,
sončno, 9 oseb)**

IZLET: ob strugi Trebuščice ogled žveplenega izvira, ogled središča Gorenje Trebuše s cerkvijo Frančiška Ksaverja, parkiranje vozil pri vstopu v grapo Pršjaka v Krtovščah (parkirišče gostilne Makuc ali kot piše na vratih »Izletniška kmetija Krtovšče« je bilo zaprto z verigo, gostilna pa seveda tudi).

Po lepi stezi do velikega slapa

HOJA: vzpon po lepi stezi ob potoku in nad njim do velikega slapa (27 m) in malega slapa, spust po isti poti. Vožnja v Bovec, s postanek v Mostu na Soči za ledeno kavo in sprehodek ob jezeru.

Zaslužen obed Pod lipco, kjer sta/so se pridružile Silva in Roza s prijazno labradorko Ajo. Siti in nič utrujeni smo se vselili v Apartmaje Rozi ter Tajčr v Brdu, Bovec. Otvoritev tabora smo obeležili na terasi pri apartmaju s pokušinami prinesenih jedi (Rozino grozdje) in pijače.

KLIC: Melita je spraševala za četrtkov izlet, ker bi se z Vilmo morda pridružili. Ko sta izvedeli za načrtovano: Lepena – Krnsko jezero, se nista pridružili, češ da ni »planine«. Hm, a ni tam planina Duplje?!

PRIPIS: Ker Aje še ni bilo, je vskočil njej podoben krtovski kuža in nas vodil do slapov.

LEPENA 700 m – VRH DUPLJA 1430 m – KRNSKO JEZERO 1389 m – KOČA 1385 m in nazaj (višina 825 m, čas 8 ur, sončno, 11 oseb in kuža)

IZLET: vožnja v Lepeno do Doma dr. Klementa Juga.

HOJA: po mulatjeri, ki nima več nekdanje množice bližnjic in ni več zasuta s kamenjem zaradi njih, do snegokaza in naprej čez planino Duplje (opozorilo na ovce, na pašniku so pa krave?) na »plažo« ob jezeru. Nič kovanja, razen za Ajo, ki ne zna brati. Vračanje s postankom z okrepčili pri koči (strežejo »stolčeno« kavo: obljubljeno tako stolčeno mleko, da bo kot smetana?!) pa še okrepčila na cilju v Domu, nekdanji kasarni. Vožnja v Bovec na močno zaslužen hrano in pijačo v Vrt. V apartmajih nazdravili uspelemu izletu s sladko muškato penino iz Brd.

PRIPIS: Ni nujno slabo, če ne znaš brati; se skopaš, osvežiš v čudoviti vodi in okolju.

Krnsko jezero

KAMP LAZAR 294 m – KOBARIŠKA SOTESKA – MAGOZD 462 m – SLAPOVA KOZJAK – KAMP (višina 420 m, čas 6 ur in pol, sončno...dež, 11 oseb in kuža)

IZLET: vožnja skozi Kobarid do kampa Lazar v Za gradom. HOJA: (Kobariški del Soške poti) spust na brv čez Sočo 205 m, bližnje srečanje s prelepo reko, nato pa po lepo urejeni poti s strmimi lesenimi stopnicami gor-dol-gor-dol ob reki in nad njo in koriti, z občudovanja vrednimi pogledi predvsem navzdol, nato vzpon po starem gozdnem kolovozu do makadama in po njem v Magozd. Po počitku spust do slapov Kozjaka in enkratni vtis v amfiteatru ta Velikega, sicer pa tudi Mali ni od muh. Še kratek sprehod do vozil v kampu ob prvih kapljicah dežja, nato pa vožnja v Kobarid h Kotlarju

privezat telo in dušo (da ne bo pomote, Kotlar je restavracija). Vožnja v apartmaje, klepet pred spanjem. Trije odšli na sprehod po Bovcu in se vrnili v dežju, mokri.

KLIC: Lučko zanimal sobotni izlet, a je odgovor ni razveselil; nič visokogorskega, predvsem zaradi napovedi deloma deževnega vremena.

PRIPIS: Zakaj Kotlar in ne Topli val? Glej opis lanskega tabora! Pa lani nismo ostali dolžniki; plačali smo vsak svoj zapik in samo to, ko so nam po dveh mesecih poslali korekten račun.

BOVEC 454 m – PLUŽNA, SLAP VIRJE IN IZVIR GLIJUNA – POLJANCA 633 m – BOVEC (višina 540 m, čas 5 ur in pol, malo sonca in malo dežja, 11 oseb in kuža)

IZLET, HOJA: od apartmajev mimo postaje A po poti B2b s precej blata v Plužno. Ogled in postanek/počitek pri slapu Virje (se spleča pogledati!), nato k izviru Glijuna (zanimivost: vse kamenje v gostem in debelem zelenem mahu). Osmerica nas je mahnila na zapuščeno Poljanco po B6, Špela, Vida in Janez pa so počakali pri jezeru – jezu hidroelektrarne Plužna. Vračanje v dežju, zato smo spregledali pravo stezo; popravek in spust do trojke, kjer smo družno vedrili. Nadaljevanje po B2 mimo golf igrišča domov.

Tako smo vedrili.

Po urejanju v apartmajih vožnja k Hedviki v Kal – Koritnico, saj v Bovcu ni bili gostilne, ki bi zmogla gostiti tako velike skupine. Zelo zadovoljni, najboljši Bovški krafi! V dežju vračanje v apartmaje.

PRIPIS: Slepa kura zrno najde, mi pa odlično in prijazno Hedviko!

LANDARSKA JAMA Sv. Ivana v čele ali v Čelširšah (Sv. Zuan di Landari; San Giovanni d' Antro) 348 m – ROBIDIŠČE (višina 45 m, čas 2 uri, oblačno z dežjem, 11 oseb in kuža)

IZLET: napovedano in udejanjeno deževno vreme pogojilo odločitev za bolj suh izlet: ogled Landarske jame v Beneški Sloveniji in Breginjskega kota. Odpiralni čas jame, od pol enajste dalje, pa je povzročil odhod šele ob 08:45 (pa kaj, je nedelja!).

Vožnja v dežju skozi Kobarid, Robič, čez mejo v Italijo in ob Nadiži v vas Lipa (Tiglia), kjer je odcep za jamo. Postanek za kavo, ker smo zgodnji. Vožnja v Landar (Antro), parkiranje in sprehod z dežniki pod navpično steno, kjer je naš cilj. Vzpon po 86 kamnitih stopnicah (prešteto!) do vhoda. Voden ogled prastare in stare jamske cerkvice in še 300 m jame. Ker nas večina ne razume dovolj italijansko, je vskočila naša Silva, učiteljica tega jezika, kadar ni planinka, ha, ha, in nam vzorno prevajala v našo materinščino. Jama vredna ogleda!!!

Vrnitev na parkirišče in vožnja skozi Robič v Robidišče v močnem dežju. Ustavili smo se pri lokalu »Kmetija Robidišče«, da se okrepimo in pogrejemo z nečim toplim, vročim. Ob naročanju je natakarica odgovarjala »samo v italijanščini«, kar je povzročilo naše negodovanje, to pa aroganco natakarja, ki je govoril slovensko. Ko je zabrusil, da lahko gremo, če nam kaj ni všeč, smo vstali izza mize in odšli, predno smo dobili naročeno.

Močno deževje nam je pobralo voljo za ogled v vasi in tudi za ogledovanje Breginja. Odpeljali smo se v Bovec. Po telefonadi v bovške gostinske lokale smo le izbezali prostor Pod lipco, pa čeprav na pokritem vrtu, kjer smo se okrepili in pogreli.

Silva se je odločila zapustiti mokri in hladni Bovec: poslovala se je in odpeljala v Ljubljano. Ostali v apartmaje in na »poslovilni večer« v jedilnico pri Janezu, kjer smo si nazdravili z vinom in penino ter uživali v Rozinih žizulah v žganju.

PRIPIS: Gost ima vedno prav (če gostilničar ne odloči drugače), predvsem pa lahko vedno zapusti neljubo gostilno ali nevljudnega gostinca.

VRŠIČ – JASNA v Kranjski Gori – domov (0, 0, jasnitev, 9 oseb)

BREZ IZLETA! Pospravljanje, pakiranje, izselitev iz apartmajev, plačilo bivanja in zbor pri avtomobilih ob 9. uri. Hladno, kaže se sonce, dvigajo jutranje megle, na vrhovih nov sneg, namočeno in razmočeno vse okoli nas in pod nami, le nad nami suho, ampak ne znamo leteti. Odločitev: ne bomo hodili (a nismo na dopustu?!). Slovo od Silve in Aje, ki sta se odpeljali s tokom Soče, ostala deveterica pa proti toku s postankoma na Vršiču in na Alpski plaži pri jezeru Jasna v Kranjski Gori (dobra kava, Slovenska torta z značilnostmi štirih slovenskih pokrajin, sprehod z ogledom), nato pa v Verando v Belci na ne najbolj zaslužen kosilo (lakota ti presneta), kjer nas je z obiskom počastila blizu stanujoča Melita, ki je letošnji tabor sicer ignorirala. Že 28. zaporedni planinski tabor, 4. v Bovcu, smo zaključili zdravi in zadovoljni ter se odpeljali domov, pripravljeni na nove izlete.

PRIPIS: Letos smo sproti plačali vse popito in pojedeno, hrano vedno vsak zase, brez težav!

ZAKLJUČEK: Vsi udeleženci: Janez, Vida, Nataša, Urška, Špela, Vladoša, Milenca, Silva, Roza, Lojze, vključno z Ajo, si zaslužimo pohvalo za šestdnevno vzorno prenašanje drug drugega in za prispevek, da nam je bilo prijetno in lepo. Še bomo skupaj hodili in taborili.

Vsi s tabora

NEKAJ STATISTIKE:

Hodili 23 ur in pol, povzpeli smo se 1970 m. V petih dneh je marširalo 53 parov nog (+8). Prihajajočih/odhajajočih enodnevnih pohodnikov ni bilo. In pohvalno: nihče lenaril, nihče zabušaval, nihče na bolniški!

Zdravko Melanšek

SREDNJI VELEBIT DABARSKI KUKOVI Izlet presežkov se nadaljuje

5. in 6. oktober 2019

Grega Rihar, naš predsednik in vodnik, bere članke v Viharniku. Prisluhnil je naši želji, ki sem jo zapisala lansko leto, ko smo skupaj preživeli dva prelestna dneva, polna sonca in burje, v lepoti in divjini Severnega Velebita. Razveselil nas je s turo na Dabarske kuke na Srednjem Velebitu. Tudi tokrat ni bilo nič drugače. Top izlet, sonce, veter, super družba, prelepi razgledi. Grega je izvrstno domislil pot, organiziral logistiko in nas varno vodil gor na kuke in dol v doline.

Znova smo preživeli dva čudovita dneva. Osvajali smo Dabarske kuke, ti so osvajali

nas in nas osvojili. Za vse nas, ki imamo radi hribe in morje in se včasih težko odločimo ali v hribe ali na morje, je Velebit vedno sijajna izbira, saj združuje modrino morja, belino in skalo hribov in zelenilo gozdov.

Srednji Velebit je dolg 28 km, razteza se od prelaza Veliki Alan, kjer smo lansko leto zaključili naše spoznavanje Severnega Velebita, do Oštarijskih vrat. Obsega področja Šatorine, Štirovače in Dabarskih kukov. Dabarski kuki so 10 km dolga veriga nazobčanih, kamnitih kukov, ki so zaradi svoje strukture po celotnem grebenu neprehodni oziroma zelo težko prehodni. Razprostrirajo se nad Došen dabrom, Ravnim dabrom in Crnim dabrom. Imena niso dobili po glodalcih ostrih zob (bobrih), ampak po staroslovanski besedi dabar, ki označuje kraško dolino, ki se je ugnedzila med kamnite vrhove. Poleg besede dabar se na tem področju pojavlja tudi beseda duliba, ki pomeni globoko, kraško dolino, obkroženo z gozdovi. Tako dabri kot dulibe so dobile imena po družinah, ki so živele na tem področju (Bačić, Došen, Prpić). V 17. stoletju, ko so bili pregnani Turki, so se tu začele naseljevati družine, obdelovale so zemljo v dolinah in se ukvarjale z alpsko živinorejo. Zaradi trdega življenja v odmaknjenosti in divjini Velebita so v iskanju boljšega in lažjega življenja prebivalci postopoma odhajali. V 70 letih 20. stoletja so v dabrih in dulibah ostale le še kamnite, največkrat porušene hiše in v globokih gozdovih so ostali medvedi in

volkovi. Dabarskih kukov je veliko: Bačić kuk (najvišji, 1.304m nad morjem), Visibaba, Čelinac, Butinovača, Široki kuk, Vranji kuk, Žuti kuk, Kiza, Medvedji kuk. Predstavljajo nižji del velebitskega masiva, a zato s svojimi drznimi oblikami nič manj privlačno ne kukajo v nebo nad dabri in dulibami, nič manj ne privlačijo burje ter vzponi in spusti niso nič manj izzivalni. Na primorski strani so goli, belo-sivi. Na kontinentalni – liški strani so bogato odeti z gozdom v tisoč odtenkih zelene.

Željno sem pričakovala napovedano turo. Že deset dni pred odhodom sem gledala metereološke napovedi in karte, ki so se dnevno spreminjale, od sonca do dežja, in z njimi tudi moje razpoloženje, od veselja do žalosti. Potem sem se prepustila čakanju in prosila nebo za primerno vreme. Super, v petek ni bilo nobenega Greginega sporočila, ki bi se glasilo: zaradi slabega vremena je izlet odpovedan. V bojazni pred neprijaznim vremenom in pohodno lakoto sem napolnila nahrbtnik s toplimi oblačili, kapo, šalom in rokavicami, zalogami hrane in pijače za dva dni, dodala palerino za vsak primer in kot večna optimistka tudi sončna očala. Ja, več kot je bojazni, težji je nahrbtnik, toliko bolj, ker je znano, da je Velebit zelo prvinski in da tam velja pravilo samooskrbe s hrano in pijačo.

V soboto ob petih zjutraj, uri, nespodobni za tiste, ki radi uživajo v ugodju brez budilke in v udobju tople postelje, a uri, čisto pravi za planince, željnje velebitskega podviga, smo se v malem, belem avtobusu odpeljali velebitskim dogodivščinam naproti. Skupaj z vodnikom Gregom in vodnikom Štefanom, tokrat Greginin pomočnikom, nas je bilo 19, še prijetno dremavih viharnic in viharnikov. Našo pot proti Liki je podaljšala nepričakovana zapora na cesti za kar nekaj kilometrov vožnje po ovinkastih dolenskih vasicah, ki so se še skrivale v temi. Naš voznik je lahkotno premagoval ovinke, počasi so se vasi odkrivala, najprej malo sramežljivo, ko so se prižigale luči v bližnjih domovanjih, nato malo pogumneje v svetlobi nastajajočega dne. Sanjarili smo tiho in glasno o dobri kavi in dišečem jutranjem pecivu. Kmalu po prehodu meje, pred vstopom na avtocesto, smo v Bosiljevu popili hudo zeleno jutranjo kavo in se končno prebudili. Zdaj smo bilo pripravljene poslušati Gregin pohodni načrt. Navdušene smo sprejeli njegov predlog, da obiščemo muzej oziroma Memorialni center Nikole Tesle v Smiljanu, blizu Gospića.

Vozili smo se po avtocesti, skrbno opazovali nebo in bitko sonca in oblakov, klepetali in nestrpno pričakovali izvoz za Gospić. Kot kavo smo tudi izvoz Gospić dočakali in že smo se vozili skozi slikovito liško pokrajino proti vasici Smiljan, kjer se je v noči 10.julija 1856 rodil veliki um Nikola Tesla. Bila je to zelo viharna noč in bliskalo se je. Zato je babica naznanila, da bo to otrok neurja, a mati je odgovorila, da bo to otrok svetlobe. Njegovo življenje so bili tako svetloba kot viharji. Mnogo je besed, s katerimi ga opisujejo. Genij, čudak, čarovnik, človekoljub, mož, ki je izumil 20. stoletje. Bil je človek izjemnih psihičnih sposobnosti in fotografskega spomina, s pogledom daleč v prihodnost, prepričan, da narava skriva rešitve mnogih problemov, potrebno jo je opazovati in odkrivati. Tesla je otroška in mladostna leta preživel v obdobju, ko so bile realnost večine sveta sveče, konjske vprege, parni stroji in novice, ki so preko morij potovale dolgo, dolgo (16 ur je bilo potrebnih za 98 besed prenosa preko Atlantskega oceana). Njegova velika strast sta bila elektrika in elektromagnetizem. Znana je vojna tokov med Teslo, ki je zagovarjal izmenični tok, in Edisonom, ki je zagovarjal enosmerni tok. Veliko je njegovih izumov, najpomembnejši so elektrificirali in razsvetlili svet, omogočili radio, daljinsko vodene naprave. Videli smo slavno Kolumbovo jajce, medeninasto jajce, ki se postavi na glavo, poskus, s katerim je predstavil načelo vrtečega se magnetnega polja, ki omogoča izmenični električni tok.

Bil je velik idealist. Poganjala ga je radovednost in velika želja povezati svet, ga s pomočjo elektrike narediti prijetnejšega, takšnega, v katerem bi se narodi začutili in razumeli drug drugega. Blaginjo človeštva je videl v svetovni državi in zagovarjal je idejo prosto dostopne in zastonj elektrike kjerkoli in komurkoli. Osamljen in obubožan je umrl leta 1943 v New Yorku, kjer je preživel večji del svojega življenja. Njegova smrt je zavita v tančico skrivnosti in predmet raznih špekulacij.

Tesla je s svojimi številnimi odkritji veliko doprinesel k nadaljnjemu, vedno hitrejšemu napredku na področju komunikacijskih in informacijskih tehnologij. A narodi se niso začutili in bolje razumeli. Ne znamo se poslušati in slišati. Mi smo takoj slišali:

"Smo?! Gremo!" Sedli smo v avtobus in nadaljevali pot proti planinskemu domu v Ravnem dabru, ki ga je Grega izbral za naš bazni tabor.

Pot nas je peljala mimo Baških Oštarij (927m), ki so v osrčju Velebita, na dobri polovici ceste Gospić – Karlobag in ločijo Srednji in Južni Velebit. Še čisto malo in prispeli smo v Ravni dabar, skoraj do vrat planinskega dom, ob vznožju in v osrčju Dabarskih kukov. Pričakal nas je prijazni oskrbnik Mile.

Na štedilniku se je v ogromnem loncu počasi kuhala dišeča, liška mineštra, ki so jo naročili planinci Planinskega društva Industrogradnja iz Zagreba, ki so že plezali po kukih. Mineštre je bilo dovolj tudi za nas. Uh, kako je prijala dobra, topla mineštra.

Planinski dom Ravni dabar (723m nadmorske višine) je s svojo lego idealno izhodišče za odkrivanje zahodnih in vzhodnih Dabarskih kukov.

Okoli druge ure smo si okrepčani in osvajalsko razpoloženi oprtali nahrbnike. V lagodnem, pogovornem tempu smo krenili po razgibanih in slikovitih planinskih poteh proti nekdanjemu zaselku Došen dabar, pod podnožje Bačić kuka in dalje proti Bačić kosi in Visibabi.

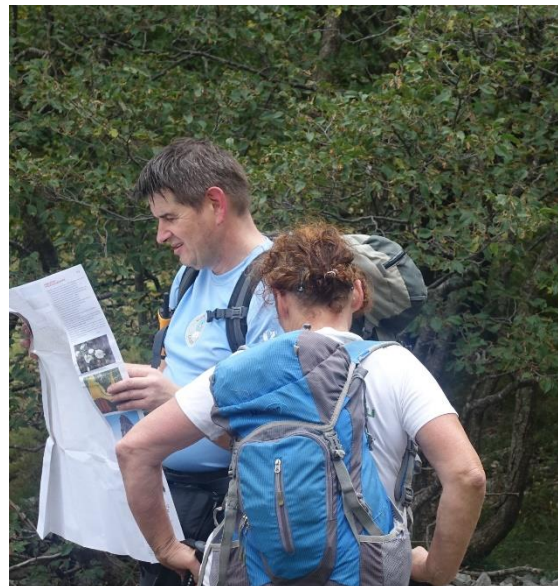
Poti so nas vodile gor in dol, skozi gozdove in doline, po kamnitih, apnenčastih grebenih in mehkih travnatih livadah.

Skozi prijeten gozd, listje šelesti, drug za drugim, Grega prvi, Štefan kot pomočnik zadnji v funkciji "planinske metle".

Bačić Dolac: smo čisto pod Bačić kukom, ki se petelini in nas vabi na svoj vrh. A vzpon po "mini ferati" (dveh lestvah z jeklenicami) in s plezanjem po vseh štirih po skalah in čez njih ni na programu,. Za nekatere izziv vrha ostaja.

Grega proučuje karto, ostali občudujemo naravni dekor v pisanih jesenskih barvah. V izogib zapletom v divjini in samoti je za orientacijske nasvete karta vedno dobrodošla, pametni telefoni še ne vedo vsega 😊.

Na poti na Visibabo nekaj časa grizemo v strmino, kratek postanek za uživanje v prekrasnih pogledih na prvinsko naravo. Ne gre brez širokih nasmehov in žarečih oči.

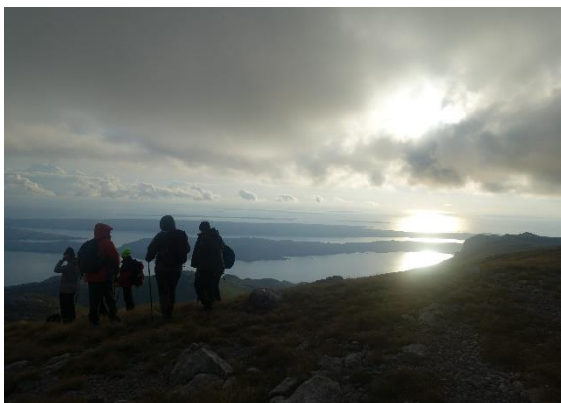
Mimo Bačić Kose, kjer ruševine pričajo, da so tu nekoč živeli ljudje. Odšli so v upanju, da najdejo lažje, prijetnejše življenje. In mi prihajamo, da pobegnemo iz sveta potrošništva in se odpočijemo v tej divjini.

Smo na Visibabi (1160 m) , kjer se nam odpirajo prekrasni pogledi daleč naokoli.

Čudoviti in nepozabni so pogledi Iz gozdarjev na morje in otok Pag. Iz samote tu zgoraj občudujemo samoto tam spodaj na morju. To je čas, ko samevajo planinske poti, ko samevajo morski zalivi in peščene plaže. Čas za malo meditacije.

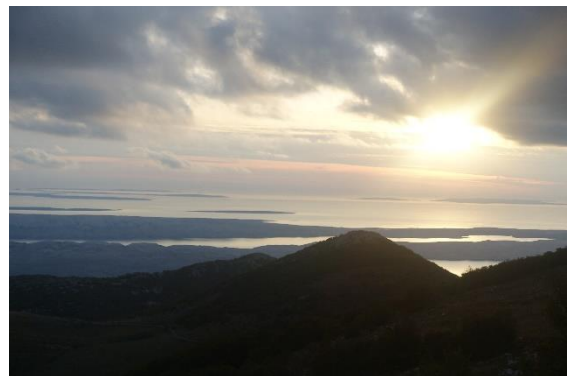
Teško je zapustiti te magične razglede in iti dalje.

"....drevesa in trave vedo za samoto, kajti koraki vselej odidejo dalje, pa čeprav se za hip ustavijo..." (Ivan Minatti)

Udoben je korak, navdušujoči so razgledi, ko prečkamo mehko, zlato ožarjeno livado in se vračamo proti baznemu taboru.

Sonce tone v morje, narava bo kmalu ugasnila luč. Ni več časa za sanjarjenje, pohiteti je treba.

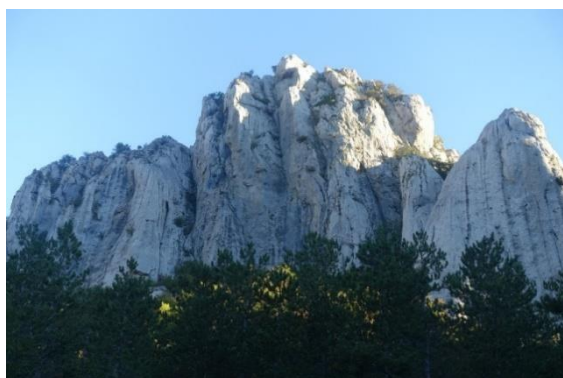
Ko smo se vrnili v bazni tabor, se je že spustil mrak in bil je čas za večerjo. Uživali smo v dobrotah iz nahrbtnika, nič nam ni manjkalo. Spodaj v jedilnici smo veselo klepetali in Gregi odkrivali naše planinske želje, zgoraj v spalnici so se odpravljali v postelje. Za lahko noč je Dušan odplesal solo točko iz Labodjega jezera in požel velik aplavz. Ob deseti uri je ugasnila luč, kot v

šolski koloniji. Ja, nekoč je bil dom osnovna šola, v katero so vsak dan pešačili več kilometrov daleč mali Ličani. Otroci so odrasli, zapustili zaselke, šolo so zaprli leta 1970 in jo leta 1986 preuredili v planinski dom.

Ta dan smo v petih urah in pol prehodili 10 km naokoli in 600 m navzgor.

Utrujenost in sproščenost, ki nam jo je podarila hoja, sta nas zazibali v dober, miren spanec.

Ob sedmih zjutraj smo se začeli počasi prebujati in pretegovati svoje ude. Zinka nas je razveselila z dišečo kavo, Dušan se je popolnoma udomačil v kuhinji in nam kot pravi "chef de cuisine" pripravil in postregel najboljšo "kajgano" s slanino. Jutro se je dobro začelo.

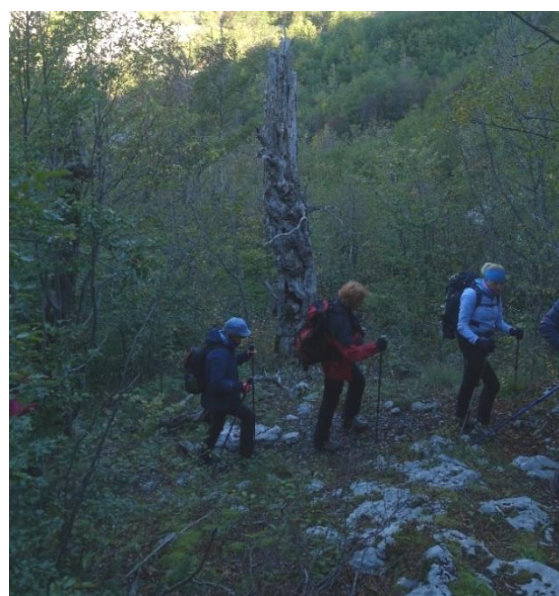
Lepo se je zbudjati sredi planin. Prvi jutranji korak v naravo, sonce že ožarja kuk Čelinovac nad domom. Prav prikupno se nasmiha nov dan. Carpe diem, oprtajmo nahrbtnike in na kukove.

Zapuščamo bazni tabor. Grega nas vodi na vzhodni del kukov, v smeri Crnega dabra, na razgibano grebensko pot z vzponom na Široki kuk in na Vranji kuk in nato pod Žutim kukom proti zaselku Stupančinovo in Baškim Oštarijam.

Grega in Štefan usklajujeta taktiko vzpona na greben in po njem. Mi jima popolnoma zaupamo in se raje prepuščamo uživanju lepot svežega jutra, ki ga postopoma ogrevajo topli sončni žarki.

Začnemo polagoma z ogrevanjem skozi gozd.

Smo na skalnatem grebenu, ki nudi lepe razglede. Zverženo apnenčasto kamenje in žlebiči zahtevajo osredotočenost na vsakem koraku. Semintja korak malo zastane, da se oko in duša naužijeta pogledov, ki vzbujajo občutek prvinskosti in večnosti.

Lepa je pot skozi prostranost v družbi tišine, žarečih dreves in mehkih jutranjih svetlob

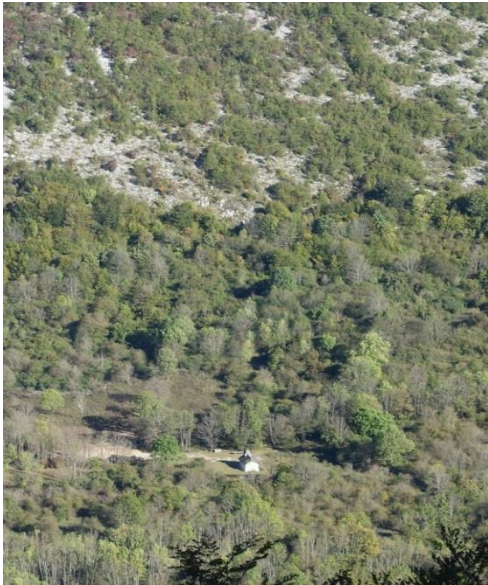

Široki kuk (1081 m) nad nami je osvojen. Čas je, da si privoščimo kratek počitek, pojedemo kakšno sladko, energetsko dobroto in naredimo še eno skupinsko fotko za spomin.

Naprej po grebenu v spremstvu burje, pazljivo, s pogledom na vsak korak, a pogledi sem in tja pobegnejo gor pa dol pa naokoli.

Na poti proti Vranjemu kuku pogled in fotoaparati ulovita cerkvico sredi gozdov v zaselku Crni Dabar in skalnato stvaritev narave.

Vzpon prav na vrh Vranjega kuka (1131 m nadmorske višine) poteka v treh skupinah. Skalni vrh z imenitno razgledno ploščadjo je premajhen, da bi nas sprejel vse naenkrat. Tam gori je nastalo mnogo fotk za obujanje spominov in zbujanje skomin.

Nižje višine niso nič manj privlačne. Razgledi na vse strani neba, daleč in globoko, kamnite špice okoli. Kot da smo zelo visoko!

Fotogeničen je Vranji kuk, fotogenični sta naši viharnci.

Lepe, nezahtevne in trdožive so rastline na Vranjem kuku.

Pot nadaljujemo malo dol in malo gor, sestopamo pod Žutim kukom. Ni vedno najlažje, a vedno je mogoče in dobro nam gre. Uspešno smo sestopili, postajamo lačni, a še ne drugačni. Čas je za počitek in za piknik iz nahrbtnika.

V čudovitem ambientu malicamo in nabiramo moči za končni del poti do spomenika – kubusa v Oštarijskih vratih.

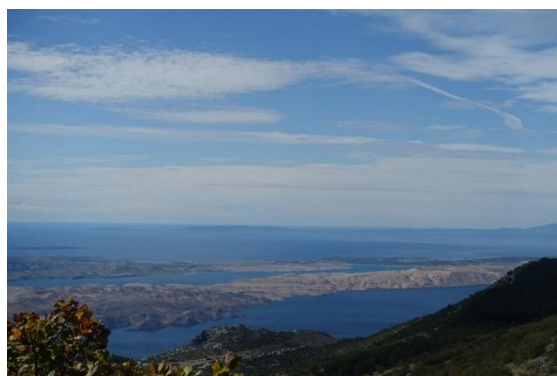

Drvo samotar sredi livade
 "... molčeči spremljevalci samotnežev in
 čudakov, dobra, velika bitja, ki spregovore
 samo, kadar umolknejo ljudje" Ivan
 Minatti)

Pot zaključujemo po Premužičevi stazi, ki poteka od Zavižana do Baških Oštarij. Skoraj pred letom smo prehodili njen najlepši del od Zavižana do Alana, kjer nas je očarala divjina Severnega Velebita z Rožanskimi kuki in spomin na to pot je še zelo živ.

Čez travnate livade pridemo do Oštarijskih vrat, se po 33 stopnicah povzpemo do kubusa, spomenika v obliki kocke, ki je bil postavljen leta 1846 v čast in spomin na izgradnjo ceste, ki je povezovala Gospić in Karlobag in omogočila razvoj in rast trgovine med primorskim in kontinentalnim delom tega področja.

S kubusa se nam v družbi burje, ki tu vedno pleše, odpirajo čudoviti morski pogledi na Pag in velebitski kanal.

Pri kubusu se je naša peš pot čez kuke in doline Srednjega Velebita zaključila. Ta dan smo v 6 urah s postanki prehodil 13 km in naredili 600 višinskih metrov vzpona. Širokih nasmehov in žarečih oči smo se posedli v avtobus in se pričeli spuščati proti Karlobagu, nato pa nadaljevali po slikoviti jadranski magistrali.

Med vožnjo uživamo v morskih pogledih, klepetamo o tem in onem, naredimo kratek postanek v Senju za pico in pivo, nato mimo Rijeke domov.

Pridno in dobre volje smo hodili, nič spraševali "kolk še", ni nam bilo težko, uživali smo in se bogatili v srčni, viharški družbi ter v samoti in divjini Dabarskih kukov, se popolnoma odklopili od vsakodnevnega hitenja, se vrnili srečni, polni energije. Bilo je nepozabno. Lepo je življenje.

Grega, hvala. In saj veš, Velebit kliče: "Pridite znova naslednje leto!"

Darja Pintarič

TOPICA 1649 m 19.10.2019

Šele ko smo bili vsi zbrani najprej natančno prešteti, se z avtobusom, ki je bil zaseden do zadnjega sedeža, odpeljemo svojemu cilju naproti. Osvojili naj bi dva vrhova: Ojstro (1577 m) in sosednjo Topico (1649 m). Nočem misliti na vreme, ko slišim pripovedovati, kakšni vse so možni scenariji, saj nimam ne dežnika ne pelerine.

Vožnja je prijetna kot zmeraj, tudi zato, ker naš vodnik Borut s svojimi sproščenimi izjavami pripomore k veselému vzdušju. Hitro smo bili čez mejo, mimo Železne Kaple in potem smo po precej ozki in strmi cesti zavijugali gor proti Lepeni do Gostilne Riepl. Borut je dobro precenil, da bomo pred jutranjo kavico morali še malo v breg, ker bo gostilna še zaprta, in res smo se najprej napotili do posebne kapelice, posvečene vsem veram. Postaviti jo je dal po težkih mučenjih preživeli vojni ujetnik kot opomnik, da je vsako sovraštvo zaradi kakršnekoli drugačnosti nesmiselno. Naše želje, da bi to sporočilo doseglo tiste, ki se postavljajo v vlogo sodnikov, so odplavale v eter.

Na večjem travnatem pobočju smo se ob prehodu skozi visoko valujočo travo počutili skoraj kot 'pravi raziskovalci'.

Kljub ostremu vetru, ki je vztrajno podil temne oblake v smeri naše špice in vsake toliko zakril pogled na vrhove Karavank in Peco, smo po okrepčilih optimistično zakorakali v klanec. Pot se je ne preveč strmo dvigovala, vsepovsod so bili znaki sveže sečnje in ko se je klanec delno položil, se nam je na severu pokazal lep pogled na s soncem obsijano dolino Podjune.

Čprav je mrzel veter kar naprej z meglo zakrival lepe razglede, pa sta pestrost jesenskih barv in raznolikost pokrajine vseeno naredili svoj čar.

Na vrhu Topice

In po daljšem strmem vzponu nas je vrh Topice dočkal v soncu, a nagrada za vloženi trud ni dolgo trajala, ampak le toliko, da smo se srečni nasmehnili v fotoaparatu.

Table z napisi, da je območje prepovedanega gibanja v smeri našega drugega vrha, Ojstre, so nam preprečile nadaljevanje poti. Izvidniška skupinica z Borutom na čelu je pot sicer preverila in odločitev je bila neomajna, saj je bila pot preveč poškodovana. Pri poti navzdol se nam je spet priključil neumorni Črnvko, ki nas je spremljal že prej večji del poti in je medtem pospremil hitrejši, mlajši par na vrh in dol ter se nato vrnil po nas in pri tem ni kazal niti najmanjše utrujenosti.

Preden smo zakorakali v grapo navzdol, kamor nas je Borut peljal na ogled Peršmanove domačije, sta nas Zvone in Dušan med lesu ponovno preštela. Nič čudnega, da sem po vsem tem štetju (mislim, da je bilo štirikrat ta dan) dobila kompleks ovce, no lepše rečeno, vihariške ovce. Sicer je pa Dušan vso pot na repu skupine skrbno in potrpežljivo čakal, da smo vse odkorakale naprej in tu in tam tudi zabrlizgal. Pred Peršmanovo domačijo, kjer so leta 1945 pripadniki SS ustrelili enajst ljudi, med njimi sedem otrok, je postavljen velik partizanski spomenik, leta 2012 pa so

v hiši odprli obnovljen sodobni muzej o zgodovini odpora in preganjanja s posebnim poudarkom na poboju Peršmanove družine. In kakor smo začeli, smo tudi končali, namreč z željo v srcu, da bi ta opomnik dosegel tiste, ki jemljejo usodo drugih v svoje roke.

Na klopeh pred Peršmanovo domačijo nas je sonček tik pred svojim odhodom izdatno pobožal.

Na slovenski strani nas je čakal le še postanek ob jezeru na Jezerskem, kjer so nas hitro in slastno postregli. Tudi deževati je začelo, a to ni bilo več pomembno, saj je bil avtobus čisto blizu in zadovoljni, da smo skupaj preživeli lep dan, smo se udobno namestili vanj.

Lijana Pečavar

NARAVOVARSTVENI IZLET V DOLINO DRAGE

26. 10. 2019

V soboto, 26. 10. 2019 je Marija Kastelic pripravila naravovarstveni izlet v Drago pri Igu. Izleta se nas je udeležilo sedem pohodnikov: poleg Marije še zakonca Dušan in Julija, Ljubica s prijateljico Ireno, Marko in jaz. Za prevoz smo vzeli avtobus št. 19 I, ki je štartal malo pred 8.30 v Tomačevem. Posamezni pohodniki so vstopili na avtobus na različnih postajah, jaz pa na Opekarski ob 8.50.

Po 20 minutah smo prispeli v center Iga, kjer smo izstopili. V bližnjem lokalu v občinskem središču smo si privoščili jutranjo kavo oziroma čaj in obvezne sanitarije.

Ob 9.30 smo imeli naročen ogled Muzeja koliščarjev. Muzej je urejen v stavbi na naslovu Troštova ulica 15, zraven lokala Mali plac (eno od imen kolišč) in nasproti ižanske cerkve sv. Martina. Skozi razstavo nas je vodila bivša političarka Alenka Jeraj, ki je sedaj vodička v društvu Fran Govekar. Ob ogledu razstave smo veliko zvedeli o koliščarjih, ki so naseljevali Ljubljansko barje. Ogledali smo si zanimivo maketo kolišč. V Sloveniji so bila kolišča individualna, torej vsaka hiša na samostojnem kolišču, medtem ko so bila ponekod bolj znana mostišča v tujini skupinska, torej celotno naselje na skupnem kolišču.

Na razstavi je predstavljena tudi maketa prvega lesenega kolesa, ki je bilo najdeno na zahodnem delu Ljubljanskega barja.

Poleg lesenega kolesa je bila postavljena tudi skulptura mostiščarja.

Na območju občine Ig je bilo kar nekaj kolišč, na celotnem Barju pa preko 20.

Na območju kolišč so našli veliko lončenine, orodja in pripomočkov, kar vse hrani Narodni muzej v Ljubljani. Po ogledu muzeja smo se odpravili proti ribnikom Draga pri Igu.

V središču Iga smo si ogledali tudi kip Barjanke, povečan kip male skulpture, ki so jo našli na eni od lokacij bližnjih kolišč.

V centru Iga je na drugi strani krožišča pri mostu izvir reke Ižice s pritoki Draščice in

Želimejščice, ki se pri Rakovi jelši izliva v Ljubljanico.

Skozi Igo smo hodili po pločniku in se za odcepom za Kurešček po Poti v Drago odcepili proti Dragi.

Po kratkem klančku navzgor in navzdol smo kmalu prišli do prvega in največjega ribnika – Rakovniškega. Tu je nekaj ribičev že namakalo trnke. Pred začetkom ribnika je pod ostrejšem spravljena večmeterska maketa ščuke.

RIBNIKI V DOLINI DRAGE – so skupina sedmih umetnih ribnikov v bližini naselja Draga pri Igu. Ribnike napajata potok Draščica in potok pod vasjo Dobravica, ki se kasneje kot desni pritok izliva v Ižico. Ribniki so nastali kot izkopne jame (glinokopi) v 18. stoletju za pridobivanje gline za bližnjo opekarno (cegovnico). Opekarno je imela družina Comino, ki stanuje na vzhodni strani ribnikov Draga. Kasneje so te opuščene glinokope namenili za vzrejo rib.

Območje opekarne je bilo kot podjetje nacionalizirano. V 90-ih letih so pravni nasledniki nekdanjih lastnikov podali zahtevo za denacionalizacijo. Ker je sedaj na območju bivše opekarne zgrajen Center Dolfke Boštjančič (socialnovarstveni zavod za usposabljanje, vzgojo in izobraževanje, delo, zdravstveno varstvo, medicinsko (re)habilitacijo in nego otrok, mladostnikov in odraslih z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju in dodatnimi motnjami ter odraslih s pridobljeno možgansko poškodbo), večino nepremičnin ni bilo možno vrniti v naravi, ampak samo v obliki odškodnine Slovenske odškodninske družbe.

Od leta 1986 so ribnike zaradi redkih rastlinskih in živalskih vrst razglasili za

naravni spomenik in vključili v Naturo 2000 Ljubljansko barje. Leta 2008 z ustanovitvijo Krajinskega parka Ljubljansko barje so bili ribniki razglašeni za naravni rezervat in ožje zavarovano območje. Prvi in največji ribnik nosi ime - kot že rečeno - Rakovnik, v njem Ribiška družina goji ribe – za ujemi in spusti.

Malo naprej, skoraj nasproti, je manjši ribnik, ki se mu reče Špilgut, menda naj bi bila na njegovem mestu stala senčnica, v kateri so plemiči kartali, saj je na hribu Pungart stal prvotni ižanski grad, tako imenovani Ižanski turn. Zdajšnji grad Sonnegg je bil v rokah različnih lastnikov (Schitzenbaumi, Auerspergi, Engelshausi). Danes je v gradu Zavod za prestajanje kazni žensk.

Na poti do naslednjega ribnika smo na sprehodu naleteli na skupino varovancev Centra Dolfke Boštjančič skupaj z njihovimi oskrbovalci. Nato se vrstijo Mali, Veliki, kjer ima lovska družina svoj lovski dom, sledi Srednji, Rezani in Zadnji ribnik.

Danes so ribniki pomembni tudi za zadrževanje vode, da ob deževju ne poplavlja naselja Drage in Iga. Ribniki in okolica nudijo stalen ali začasni dom različnim vrstam ptic na selitveni poti, kačjim pastirjem, avtohtoni želvi močvirski sklednici, vidri, od rastlin je najbolj privlačen beli lokvanj. Ob obisku verjetno naštetih živali ne bomo videli, bomo pa v Dragi začutili spokoj.

Mi smo se pri lovskem domu malo ustavili za malico. Pozdravit sta nas prišla dva laboda, eden je celo prišel na kopno. Od nekaterih sta dobila nekaj koščkov kruha od malice.

Na tem odmoru je padel tudi kak vic, jaz pa sem ljudem predstavil idejo o nagnjenem ležišču. Spanec na takem ležišču ugodno vpliva na telo, regeneracijo in lajša različne bolezni. Iz lastne prakse sem predstavil nekaj primerov mojih izkušenj.

Potem smo naredili krajši sprehod okoli Velikega, Srednjega in Rezanega ribnika. Ob poti sem našel nekaj gob, sirovk in svetlih ježkov. Še Irena je dobila veselje in dajala v mojo vrečo.

Nazaj na makadamsko cesto smo prišli na koncu Rezanega ribnika pri hiši, ki je bila dolgo zapuščena, sedaj pa jo je neki Anglež prekrasno uredil.

Nazaj grede smo se sprehodili po lokalni gozdni učni poti. Začne se pri lovskem domu, se počasi dvigne do naselja Dobravica in se krožno spusti nazaj na makadam cesto, ki povezuje posamezne ribnike. Gozdna učna pot je sestavljena iz 27 točk, kje je pred vsako zanimivostjo obvestilna tabla. Lahko si ogledamo posamezne vrste dreves, drevesne združbe, rakovo tvorbo, gozdno drčo, preluknjana drevesa, ...

Na Dobravici smo se malo ustavili pri cerkvi sv. Gregorja, od koder je bil prekrasen pogled na Barje in proti Škofljici.

Na manjši jasi pri točki 21 smo se ustavili, da smo se malo martinčkali. Brž ko je Irena stopila bolj v gozd, je od presenečenja močno vzkliknila, saj je našla 5 prekrasnih marel. Ker ni imela vrečke, jih je dala meni. Marele sem razrezal na četrtine, da sem jih lahko spravil v svojo vrečo. Nazaj grede smo našli še nekaj sirovk in ježkov.

Shema gozdne učne poti

- Legenda:
- ❶ oznake drevesnih vrst in zanimivosti
 - ▶ začetek poti
 - gozdna učna pot

Po končanju učne poti smo se ponovno ustavili pri lovskem domu in se še malo razvajali na sončku. Veselja je bilo hitro konec, saj se je sonce za hribom hitro začelo spuščati in smo se morali odpraviti proti Igu.

Nazaj grede sem se ustavil še pri zadnji hiši v Dragi, kjer stanuje bivši sodelavec z Agencije RS za okolje, a ga žal ni bilo doma. Starši so me postregli z dobrim borovničevcem. V lovski sobi ima oče lovsko zbirko različnih trofej, med drugim tudi kožo uplenjenega medveda, nagačeno vidro in kar nekaj rogovja od divjadi. Žal sem se moral hitro posloviti od prijetnih staršev, saj je ostala šesterica že strumno korakala proti Igu.

Na Igu smo si v bifeju, ki smo ga spoznali zjutraj, nekateri privoščili zaslužen pivo. Irena je kot vneta nabiralka gob vzela nekaj gob, da jih bo doma z užitek pojedla.

Žal pa tudi postanek v bifeju ni dolgo trajal, saj smo morali hitro končati, ker smo imeli ob 17.30 avtobus za nazaj v Ljubljano. Po 20 minutah smo prispeli na Opekarsko, kjer sem se poslovil od prijetnih sopohodnikov.

Mariji se zahvaljujem za čudovit naravoslovni izlet, Marjanu pa za domači šnopček.

Za konec pa še nekaj o Barju

BARJE – sedaj se uradno imenuje Krajinski park Ljubljansko barje. Zanimivo je, da je bilo do polovice 19. stoletja za to območje v rabi ime Ljubljansko močvirje, preimenoval ga je pisatelj Fran Levstik, ki je slišal Ižance govoriti, da gredo na borje, to je med borovce, s katerimi je močvirje zaraščalo, tako je prizvok močvirje povzdignil v ime barje. Nekateri barju še danes pravijo morost ali mah po značilnih mahovih.

V stoletjih, ko človek na Ljubljanskem barju še ni posegel v naravne procese, se je naložila precejšnja količina šote, ponekod od dveh pa do devetih metrov.

Ob ustanovitvi Krajinskega parka Ljubljansko barje so sodelovale štiri občine, Ljubljana, Vrhnika, Škofljica in Ig. Park obsega 150 kvadratnih kilometrov. Kot območje izjemne in naravne kulturne dediščine smo ga začeli prepoznavati šele v zadnjih nekaj desetletjih, sicer pa je preteklost tega močvirnega območja zadnjih tristo let vezana predvsem na poskuse ukrotitve narave z bolj ali manj posrečenimi projekti izsuševanja, pridobivanja kmetijskih zemljišč in gospodarskega izkoriščanja. Kljub temu je krajina na Ljubljanskem barju ohranila svoj tradicionalni značaj, saj visoka talna voda in

redne poplave onemogočajo intenzivno kmetijsko obdelavo oziroma zmanjšuje ekonomsko uspešnost barja. Ljubljansko barje je danes neskončen mozaik travnikov, stelnikov, njiv, jarkov in mejic, preplet vseh teh različnih življenjskih okolij pa zagotavlja bivališča mnogim rastlinam in živalim, ki jih drugod po Sloveniji in Evropi le še redko srečamo.

Ne samo narava, tudi dediščina človekove dejavnosti je bogata. Na tem razmeroma majhnem koščku ozemlja so svoj pečat pustile številne kulture, od prazgodovinskih koliščarjev in antičnih Rimljanov do zagnanih izsuševalcev »morasta«, ki naj bi postal žitnica habsburške monarhije. Zadnja leta na Ljubljanskem barju tudi naša sodobna družba pušča vse več sledi, le da zaraščene kmetijske površine, črne gradnje in kupe odpadkov težko opredelimo kot posebno naravno ali kulturno vrednoto.

Temeljni namen ustanovitve Krajinskega parka Ljubljansko barje je vzpostavitev modernega zavarovanega območja narave, v kateri bodo prebivalci dobili nove razvojne možnosti, obiskovalci pa se bodo v njem dobro počutili.

Del teksta posredovala Marija.

Fotografije: Tomaž Štembal

Shema Gozde učne poti vzeta iz kataloga in opisa poti Gozdna učna pot Draga

Tomaž Štembal – Štembi

**ŠE POMNITE,
VIHARNIKI?**

REZIJA – TA LIPA POT

16. 5. 2009

V soboto, 16. maja 2009, sem se skupaj s planinci PD Viharnik odpravila spoznavat dolino Rezijske, ki leži v severovzhodnem delu Furlanije-Juljske krajine. To je alpska dolina, ki poteka v smeri od zahoda proti vzhodu v dolžini približno 20 kilometrov. Na vzhodu jo zapira visoko gorovje, katerega najvišji vrh je Kanin (2587 m). Gorovje razmejuje Italijo od Slovenije.

Vreme se je sicer nekaj kujalo, vendar so se meglice razbile in posijalo je sonce. Z

avtobusom smo se po gorenjski avtocesti zapeljali proti Trbižu in naprej do našega cilja. Že v avtobusu nas je naš vodnik Borut seznanil z zgodovino Rezije. Morfologija ozemlja je gotovo vplivala in pogojevala življenje ter zgodovinska dogajanja v tej dolini, ki nima odprtih vrat v svet. Rezija je ostajala vedno osamljena in se razvila drugače kot bližnje doline, kar pa je pomenilo zanjo srečno naključje, ker se je skozi stoletja njeno bogato in obsežno kulturno, glasbeno in jezikovno premoženje prenašalo skoraj nespremenjeno do današnjih dni.

Okrog leta 600 pr.n.št. so območje naselila keltska ljudstva (neolitske najdbe), sledilo je obdobje rimskega cesarstva, v katerem so se galska in keltska ljudstva podredila nadvladi Rimljanov. Pomembna je bila trgovinska pot, ki je povezovala Oglej z Norikom (Koroška) in je potekala mimo naselja Na Bili. Sledilo je propadanje rimskega cesarstva. Pokrajina je postala prehodno in zasedbeno ozemlje za barbarska ljudstva: najprej Vizigoti, nato Atilovi Huni, Eruli, Ostrogoti, Vandali in Langobardi, ki so se stalno naselili v 6. stoletju. Znano je, da se v času vpadov ni premikal le vojaški del plemen, temveč tudi množice zaveznikov in podrejenih ljudstev.

Ob koncu 6. stoletja so se iz Lužic, območja med sedanjo Nemčijo in Poljsko, doselili na Koroško Vendi in prodri do Železne doline in Rezije. Ta pastirska slovanska plemena so prišla in se tod ustalila, da bi se razbremenila avarske nadvlade. V tem obdobju se je ustanovil Oglejski patriarhat, sledili pa sta obdobji frankovske in germanske oblasti. Prvi pisni viri, ki omenjajo Rezijo, so iz konca 11. stoletja. Tedaj je bila zgrajena opatija Mužcu in upravljanje ozemlja je prešlo v pristojnost benediktincev, ki so posestva upravljali v imenu Beneške Republike do napoleonskih vojnih pohodov.

V dolini Rezija živi nekaj več kot 1300 prebivalcev, ki so porazdeljeni v pet glavnih naselij: Bila (San Giorgio), Ravanca (Prato), Njiva (Gniva), Osojane (Oseacco) in Solbica (Stolvizza). Posebnost doline je jezik prebivalcev, rezijanščina, ki se v dialektu razlikuje od vasi do vasi. Šele konec 20. stoletja so dobili svoj prvi pravopis, čeprav prvi zapis v rezijanščini izvira iz 18. stoletja (Očenaš), ki je na ogled v cerkvi v Bili. V Reziji sta na ogled dve pomembni muzejski zbirki. Prva prikazuje presek vsakdanjega

življenja s starimi predmeti in orodjem v primerjavi s sodobnejšimi. Druga pa prikazuje delo brusarja, ki je v preteklosti odhajal v širni svet zaradi zaslužka, njegova obrt pa je v dolini še prisotna.

V avtobusu smo poslušali tudi glasbo tega področja, ki je nekaj posebnega, prav tako besedila v rezijanščini.

Po dolgi vožnji smo prispeli v ozko, zeleno dolino, do naselja Solbica, kjer se je začela naša pot, ki so jo domačini poimenovali Ta lipa pot. Pot je zelo lepa, lepo označena, vodi po mehki podlagi in že na začetku nas pripelje do prelepega slapa in peščenega stolpa. Nadvse prijetna hoja se nadaljuje po stezah borovega gozda visoko nad strugo reke Rezije, mimo zapuščenih kamnitih stavb, z vmesnimi travniki. Veliko je cvetja, ki je v bujnem rastju. Škoda, ker ne poznamo vseh imen. Tudi vreme se nam je nasmejalo, saj so se oblaki razkadili in je posijalo sonce.

Že na začetku poti obiskovalce pozdravita slap in peščeni steber.

Po dolini smo se spustili proti dnu struge in naprej do mostu, kjer smo prečkali kristalno čisto vodo in ob obrežju nadaljevali pot. Struga je zelo široka, kar pomeni, da si je voda utrla pot po dolini.

Večkrat smo prečkali vodo in se ustavili, kakor smo rekli, na plaži, da preizkusimo temperaturo vode. Ugotovili smo, da je za kopanje še premrzla. Privoščili pa smo si malo zdravilne pijače od našega Boruta, pa seveda dobrote, ki so jih delili planinski prijatelji.

Nato smo se odpravili do izvira prav posebne vode in si nalili naše stekleničke z zdravilno gorsko vodo.

Naši koloni kar ni bilo videti konca.

Pot se je spet začela vzpenjati na polico, kjer leži vas Solbica, kjer smo zaključili oziroma zaokrožili našo pot. V vasi bi si morali ogledati še muzej brusaštva, pa je bil na žalost zaprt.

Ogledali smo si pa vaško cerkev in spomenike. Okoli vasi so bili vrtički, kjer je bilo posejano največ česna. Malo utrujeni smo se posedli v avtobus in se odpeljali po dolini, kjer smo skozi okna občudovali prelepo neokrnjeno naravo.

»Lipa pot« dvakrat prečka kristalno čisto Bilo.

Na koncu pa smo si zaslužili še kosilo, ustavili smo se v gostilni Mlakar v Černivcu, kjer smo si napolnili naše želodčke. Preživeli smo lep dan in spoznali to čudovito gorsko dolino Rezijo.

Bojana Kmetič

Gasilski posnetek na obali rečice Bila. Italijani jo imenujejo kar Resia, kar pa je napačno, saj se tako imenuje le dolina.

NARAVOVARSTVENI KOTIČEK

NAVADNI MOČERAD

Za ljubitelje narave, sprehajalce in še posebej za lastnike psov, bo mogoče ta prispevek zanimiv, saj navadnega močerada kar pogosto srečujemo na sprehajalnih in gozdnih poteh, še posebej v deževnih in vlažnih dnevih.

Navadni močerad (foto- Wikipedia)

Navadni močerad ali pisani močerad (*znanstveno ime Salamandra atra*) je repata dvoživka. Zraste do 20 cm. Njegov hrbet in boki imajo rumene lise na črni podlagi, zaušesne žleze pa imajo za razliko od planinskega močerada številne pore. Vzorec je osebno značilen, tako da lahko prepoznavamo posamezne osebkke. Zadržuje se v bližini izvirov ali manjših gozdnih potokov, saj ima rad mokra tla. Močerad ima po vsem telesu strupene žleze, ki ga ščitijo pred plenilci, vendar človeku ni nevaren, razen če si strup zanesemo v oči ali usta.

Zanj je značilno, da lahko regenerira svoje organe - ne samo izgubljene noge, ampak tudi bolj kompleksne organe, kot so ledvice, oči ter celo srce. Pari se spomladi in jeseni. Ličinke se razvijejo v telesu samice. Ob rojstvu imajo že razvite okončine. Nato živijo nekaj mesecev v vodi. Ne razlikujejo se veliko od odraslih močeradov, razen da imajo škrge in da so veliko manjše. Njegova življenjska doba je do dvajset let.

Gobe, kostanj in prečudovite jesenske barve zvabijo v gozd številne sprehajalce in pasje skrbnike. "Tudi v gozdu je potrebno paziti na varnost psov, saj se lahko zgodi, da iz nedolžne igre pride do usodnih posledic," pravijo v Društvu za zaščito in pomoč živalim sveta in njihovim skrbnikom Animal Angels.

Opozarjajo na navadnega močerada ali pisanega močerada, ki se s strupeno sluzjo, s katero se prekriva, brani pred plenilci, kot so ježi, lisice in ptice plenilke. Strup se imenuje salamandrin in vpliva na centralni živčni sistem.

Močerad se s pršenjem sluzi brani le ob skrajni sili oziroma ogroženosti in lahko prši do enega metra daleč. Posledice zastrupitve s salamandrinom so bruhanje, krči, paraliza dihalnih mišic. Odrasel človek ob zunanjem dotiku močeradove sluzi utрпи draženje kože in oteklino, ki načeloma izgine sama.

Ob srečanju z močeradom ga lahko mirno občudujete, saj je lepa žival. Vašemu kužku pa onemogočite, da bi se z njim igral, ali pa se mu preveč približal. Kužke imamo tudi sicer v gozdu na povodcu, saj lahko v nasprotnem primeru vznemirjajo in ogrožajo tudi druge gozdne živali.

Če ugotovite, da je vaš pes ugriznil ali pojedel močerada, ne čakajte in ukrepajte takoj, svariijo strokovnjaki veterinarske stroke. Psu je potrebno z vodo izprati gobček in poklicati veterinarja. Zaradi zaužitja lahko pride do dihalne stiske, penjenja in bruhanja ter nekontroliranih krčev, kar se pokaže že nekaj minut po zaužitju. Za manjše pse, pod šestimi kilogrami, je zaužitje sluzi ali močerada usodno. Smrt pa lahko nastopi že v eni uri.

S pomočjo spleta pripravil **Pavli Jarc**

MINUTKA ZA POEZIJO

GOSPICA

DRUŽBA BEZGOVIH CVETOV
ČAKA NA GOSPICE
RJAVE LEPTICE
JAS, POSEK, GOZDOV

ČAKA NA NOVICE
ČAKA NA POZDRAVE
LJUBKE ZLATO-RJAVE
PEGASTE GOSPICE

GOSPICA (62 mm) spada med večje metulje

OSATNIK

NA TRAVNIKI, POLJI, OB NJIVAH
V OSATI, REPINCI, KOPRIVAH
METULJČICA MOJA, MI DRAGA
TRUDOMA JAJČKA ODLAGA

KASNEJE GOSENICE NAJINE ŽREJO
LISTE REPINCEV, KOPRIV
POČASI SE V BUBO ZAPREJO
IZ NJE POKUKA OSATNIK IGRIV

OSATNIK je kar velik metulj (57mm)

Alenka Dobeic